

2019

MUŞ

İŞGÜCÜ PİYASASI
ARAŞTIRMA RAPORU

2019 YILI
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI
MUŞ ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

MUŞ İLİ
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

Yazar

Deniz BOSTANCI

İş ve Meslek Danışmanı

SUNUŞ

İşsizlik, yeterli düzeyde istihdam oluşturmamak ve nitelikli işgücünün yetersiz olması, hiç şüphesiz ki günümüz işgücü piyasasının en önemli sorunlarından biridir. Bu durum aynı zamanda sosyal, psikolojik ve ekonomik problemler gibi alt sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdamı artırmaya yönelik politikalar üretmek, tüm ülkeler için zorunluluk haline gelmiştir. Bu çalışmaları daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla öncelikle işgücü piyasasının taleplerini detaylı bir şekilde incelemek gerekmektedir. Yerel ve ulusal düzeyde uygun istihdam politikaları oluşturmak, işgücü piyasasından elde edilen verilerle mümkün olacaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2010 yılından günümüze yerel düzeyde uygulanacak işsizlik ve istihdam politikalarının, etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla, işverenlerimizin görüş ve önerilerine başvurmaktadır. Bu görüş ve öneriler doğrultusunda istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin istediği özelliklerde nitelikli işgücüne daha kolay ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR, kurum sisteminde yer alan kayıtlı işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak nitelikli eleman yetişmesine katkı sağlamaktadır. Bu şekilde işverenin nitelikli eleman ihtiyacı karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

Yerel düzeyde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun olarak geliştirmek ve İşKUR tarafından sunulan hizmetleri daha etkin hale getirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Araştırması gerçekleştirilmiştir. İl düzeyinde işgücü arz ve talep verilerini içeren bu çalışmanın sonucunda oluşturulan rapor, istihdam politikaları adına genel bir rehber görevi üstlenmektedir.

Bu çalışmanın gerçekleşmesi adına gösterdikleri özverili çalışmalar nedeniyle İşKUR İl Müdürlüğü İş ve Meslek Danışmanlarına, alışma kapsamında işyeri bilgi formlarını titiz bir şekilde yanıtlayıp görüş bildiren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Muş İşgücü Piyasası Araştırması analiz çalışmasının ülkemiz, ilimiz ve tüm ilgililer için faydalı olmasını temenni ediyorum.

Doç. Dr. İLKER GÜNDÜZÖZ
Muş Valisi

ÖNSÖZ

İstihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetleriyle birlikte ulusal istihdam politikasının oluşturulmasında rol alan ve işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biri olan İŞKUR; hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamu hizmeti sunmaktadır. İşgücü piyasası verilerini yüz yüze görüşmelerle elde edip bu verileri analiz eden, yorumlayan ve işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler yerine getirmektedir.

Türkiye İş Kurumu, üstlendiği yasal ve sosyal sorumluluğun bilinciyle her geçen gün daha da genişleyen bir kitleye hizmet vermektedir. İşgücünün arz ve talep kısmını iyi analiz edip geleceğe yönelik istihdam politikalarını daha sağlıklı bir şekilde planlamak İŞKUR ile birlikte sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için çok önemlidir.

Kurumumuz bu çalışma ile kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek hem işgücü piyasası hakkında bilgi toplamakta hem de işverenlerin işgücü ihtiyacını en kısa sürede karşılamaya çalışmaktadır. Türkiye Geneli ve il düzeyinde cinsiyet bazında mevcut çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiştir. Aynı zamanda ziyaret edilen işverenlerimize kurumumuzun hizmetleri hakkında danışmanlık hizmeti sunulmuştur.

Bu bağlamda ziyaret edilen işverenler Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile bazı büyük illerde örneklem diğer illerde ise tam sayım olmak üzere

belirlenmiştir. 2019 yılı Nisan-Mayıs döneminde büyük çoğunluğu 20 ve üzeri kişi istihdam eden 83 bin 887 işletmeye İş ve Meslek Danışmanlarımız tarafından ziyaret gerçekleştirilerek işveren veya işveren temsilcisi ile görüşölüp işyeri bilgi formu doldurulmuştur. Muş'ta ise bu kapsamda 126 işletme için veri derlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında hazırlanan 2019 yılı "İşgücü Piyasası Analizi" raporu, hem işgücü arzına ilişkin bazı değerlendirmeleri, hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız koordinatörlüğünde kurumumuz İş ve Meslek Danışmanları aracılığıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri içermektedir. Her il için ayrı ayrı hazırlanmış olan bu raporlar tamamlandığında sonuçları kamuoyuyla paylaşılacaktır.

Bu itibarla İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının İŞKUR ailesi ve diğer tüm kullanıcılar için hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında emeği geçen kurum personelimize ve kıymetli vakitlerini ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize teşekkür ederim.

Mehmet Emin TAYLAN
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	i
ÖNSÖZ	i
TABLolar LİSTESİ.....	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	v
KISALTMALAR	vi
YÖNETİCİ ÖZETİ	1
GİRİŞ	3
BİRİNCİ BÖLÜM	4
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ.....	4
İŞKUR GÖSTERGELERİ	4
Açık İşler	4
İşe Yerleştirmeler.....	6
Kayıtlı İşsiz.....	7
Aktif İşgücü Programları	9
İşsizlik Ödeneği	13
İKİNCİ BÖLÜM.....	14
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI	14
İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM.....	15
İşyeri Verileri.....	16
Mevcut İstihdam.....	27
AÇIK İŞLER.....	30
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER.....	41
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ	46
SONUÇ	52
EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU	59

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018).....	5
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)	7
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)	9
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı	10
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)	10
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı	11
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)	12
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı	16
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri	22
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları	25
Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstedığınız Oran	26
Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı	27
Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları	28
Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler	29
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşletmeOranı	31
Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması	36
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı	37
Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları	38
Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması	39
Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler	40
Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	42
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı	43
Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri	45
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri	47
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi	48
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi	48
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler	49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018).....	4
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018).....	6
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)	8
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)	13
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı	17
Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı.....	18
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu	19
Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu	20
Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı	21
Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu	22
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)	23
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)	23
Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı,.....	24
Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri	26
Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı	29
Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı	30
Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi	32
Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	33
Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	33
Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu	34
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı	35
Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	42
Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı	44
Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı	50
Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi	51

KISALTMALAR

İEP	İşbaşı Eğitim Programı
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KÇÖ	Kısa Çalışma Ödeneği
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması ile açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu rapor, Muş İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 126 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmeler 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler olup il genelinde 13 sektörde tam sayım yapılmıştır. Muş ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 7 bin 229 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 5 bin 924 çalışan erkeklerden, bin 305 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Muş ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir.

Muş ilinde açık iş oranı yüzde 2,6 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,5 olup, Muş ili açık iş oranı bakımından 1,1 puanlık farkla Türkiye ortalamasının üstündedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 15,2 ile Madencilik ve taş ocaklığı sektörüdür. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde 76 kişilik açık iş mevcuttur. Muş ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar ve Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlardır. Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı bakıldığında ise il genelinde açık işlerin yüzde 89,9'u için herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir.

Muş ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlerine göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Muş ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Makineci (Dikiş) mesleğinin yer aldığı görülmektedir.

Bu mesleği ise Beko Loder (Kazıcı - Yükleyici) Operatörü mesleği takip etmektedir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde, Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3 istihdamın artacağı yönünde cevap verirken; Muş ilinde işverenlerin yüzde 26sı istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 3,9 iken bu oran Muş ilinde ülke geneline yakın olup yüzde 4,1dir.

Muş ilinde işverenler, istihdama en fazla katkı sağlayan teşvikin ilave istihdam Teşviki olduğunu belirtmiştir. Ayrıca işverenlerin yüzde 68,3, İşKURun Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği konusunda desteklemesini istemektedir.

işverenlerin yüzde 19,5i teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracaağını beyan ederken, yüzde 36,6sı ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. Sektörel açıdan bakıldığında ise; Muş ilinde Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründeki işverenlerin yüzde 75i ve Finans ve sigorta faaliyetleri sektöründeki işverenlerin tamamı teknolojik gelişmelerin istihdamı azaltacağını savunurken; Bilgi ve iletişim sektöründeki işverenlerin tamamı ise teknolojik gelişmelerin istihdama etkisinin olabileceği hakkında fikir beyan etmemiştir.

işgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla Muş İli işgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Bu çalışma Muş işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Muş İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadaki beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde tesis etmek, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2019 yılı için Muş ilinde 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek Muş ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

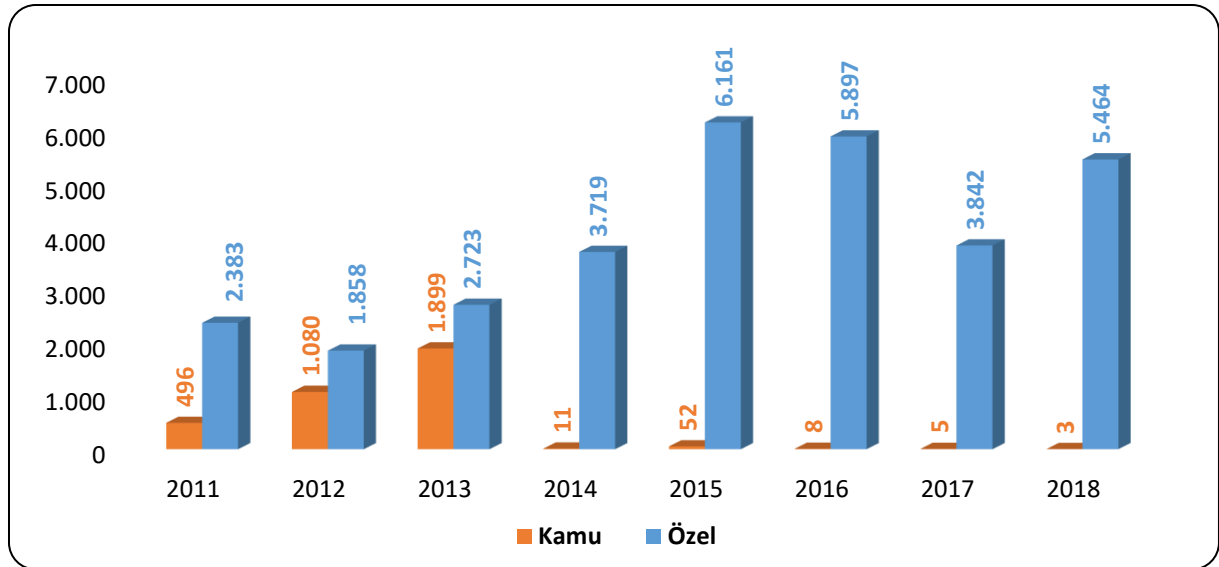
İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında 2 bin 879 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2018 yılına gelindiğinde 5 bin 467 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2012 yılından itibaren 2015 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2015 yılı itibarıyla alınan açık işler zirveyi görmüş ve bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 59,86 oranında artış göstermiştir. Açık işler sektör bazında incelendiğinde ise İŞKUR'un özellikle 2013 yılından sonra özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde arttırdığı görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018)

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	1.094
Beden İşçisi (İnşaat)	666
Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon)	585
Makineci (Dikiş)	534
İnşaat İşçisi	400
Şeker İmal İşçisi	150
Büro İşçisi	122
Satış Danışmanı / Uzmanı	112
Şoför (Yolcu Taşıma)	111
Şoför-Yük Taşıma	108

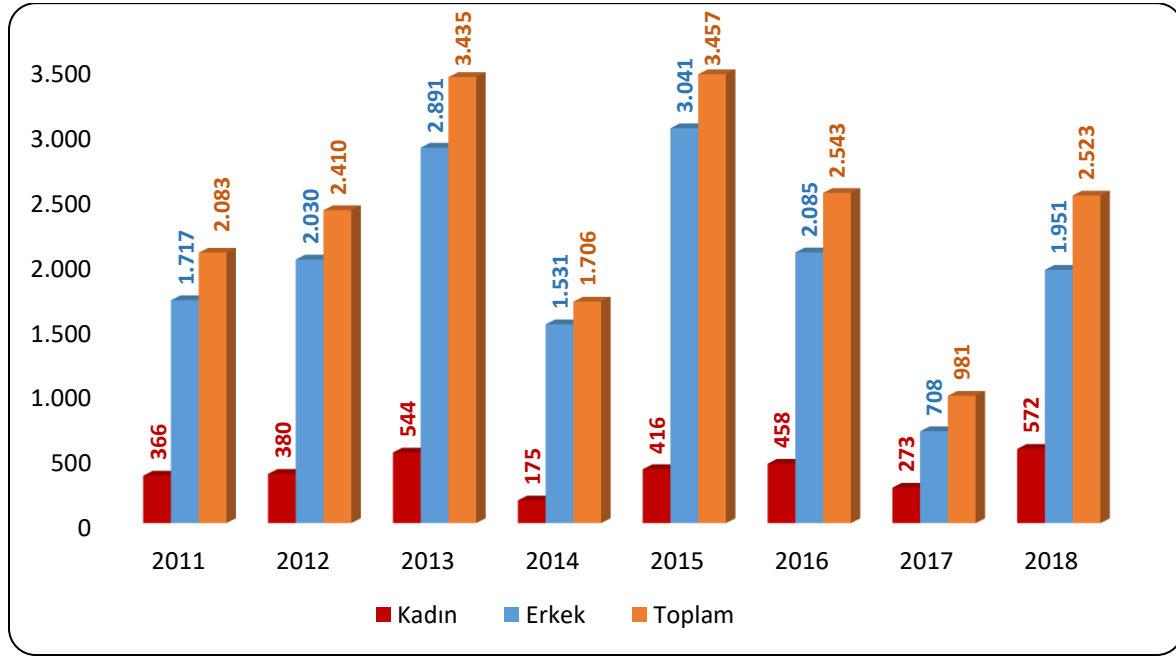
Kaynak: İŞKUR

Muş ilinde 2018 yılında 3 bin 882 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada bin 94 açık iş ile Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (İnşaat) ve Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon) meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İşKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2018 yılında yıllık bazda 2 milyon 394 bin açık işi işg piyasasından toplamıştır. şekil 2’den de görüleceği üzere bu artan performans İşKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İşKUR

2011 yılındaki işe yerleştirme sayısı 2 bin 83 olan Muş ilinde işe yerleştirilenlerin bin 717’si erkek, geri kalan 366 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar 2013 yılına kadar artış eğilimi göstermiş olmakla beraber 2013 yılından itibaren dalgalı bir seyir izlemektedir. 2015 yılında ise belirgin bir artış yaşanarak 3 bin 457 kişi İşKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2018 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 22,7’si kadınlardan oluşmuştur. İşe yerleştirilen kadın sayısı yıllar içerisinde artarak 2018 yılında 572 kişi olmuştur.

İşKUR’un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işg ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonksiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	602	29	631
Makineci (Dikiş)	160	174	334
Beden İşçisi (İnşaat)	187	3	190
Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon)	97	90	187
İnşaat İşçisi	148	1	149
Şeker İmal İşçisi	113	0	113
Büro İşçisi	64	30	94
Satış Danışmanı / Uzmanı	69	15	84
Garson (Servis Elemanı)	40	26	66
Reyon Görevlisi	28	21	49

Kaynak: İŞKUR

Muş ilinde 631 kişilik işe yerleştirmeyeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının % 25'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Makineci (Dikiş) ve Beden İşçisi (İnşaat) meslekleri takip etmektedir. Erkekler en çok Beden İşçisi (Genel) ve Beden İşçisi (İnşaat) mesleklerinde işe yerleştirilirken, kadınlar ise en çok Makineci (Dikiş) ve Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon) mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

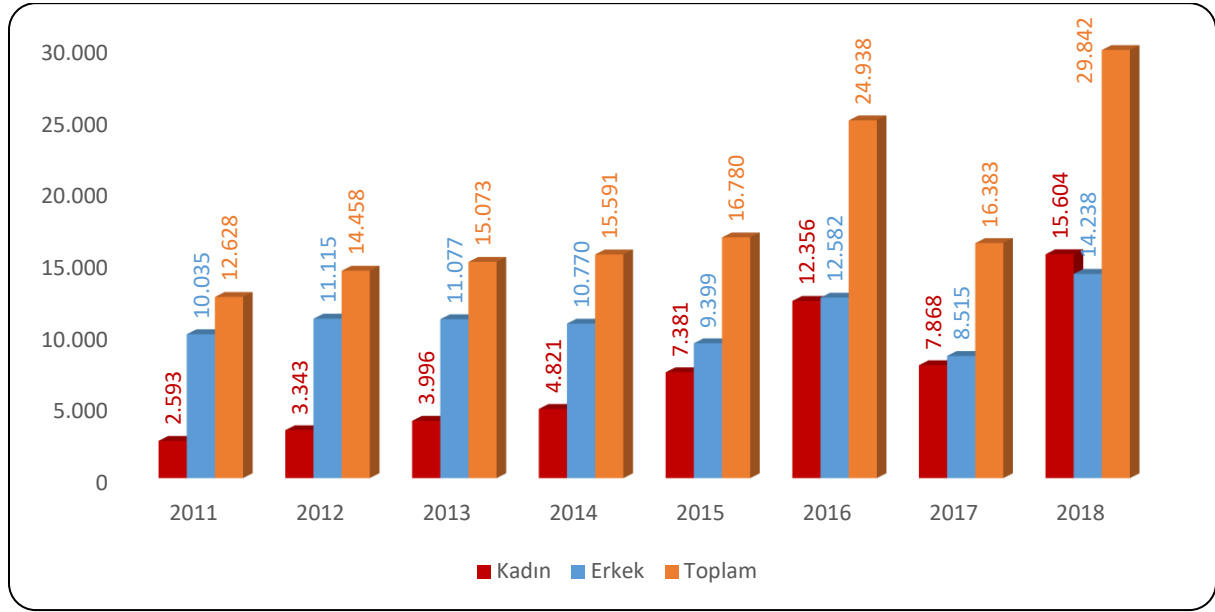
Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; Hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında Muş ilinde İŞKUR'a kayıtlı 12 bin 628 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 10 bin 35'i erkek, 2 bin 593'ü ise kadınlardan oluşmaktadır. 2018 yılında ise toplam 29 bin 842 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. Bu gelişme, sayesinde İŞKUR olarak işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edilebilme imkanına erişmiştir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta, İŞKUR'a kayıtlı kadınların sayısındaki önemli artıştır. 2011 yılında Muş'ta 2 bin 593 kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2018 yılında önemli ölçüde artarak 15 bin 604'e yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi çok önemli bir faktördür.

Muş ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu ilk 10 mesleğin başında Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Muş ilinde Kuruma kayıtlı 16 bin 4 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Muş ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının yüzde 53,63'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Temizlik) ,Büro Memuru (Genel) ve Beden İşçisi (İnşaat) meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde en çok Beden İşçisi (Genel) ,Temizlik Görevlisi ,Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru (Genel) gibi mesleklerin yanı sıra Ahırcı (Hayvan Bakan ve Ahırları Temizleyen) ve Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma) gibi mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	49	690	1.031	1.721
2012	16	293	342	635
2013	5	80	39	119
2014	18	188	129	317
2015	39	533	480	1.013
2016	18	229	177	406
2017	30	555	284	839
2018	33	504	340	844

Kaynak: İŞKUR

Muş ilinde yıllara göre açılan mesleki eğitim kursları değişkenlik göstermektedir. 2018 yılında ise düzenlenen 33 mesleki eğitim kursuna 844 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 340'ı erkek, 504'ü kadınlardan oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2018 yılında kursiyerlerin yüzde 59,7'si kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon)	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon)
Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon)	Sanayi Makinecisi
Aşçı Yardımcısı	Aşçı Yardımcısı	Yorgancı (Elle)
Sanayi Makinecisi	Düz Dokuma Kumaş İşçisi	Örtü Altı Sebze Yetiştiricisi
Yorgancı (Elle)	Erkek Terzisi	Aşçı Yardımcısı
Örtü Altı Sebze Yetiştiricisi		Kadın Giysileri Dikim Elemanı
Tatlı Ustası (Baklava)		Tatlı Ustası (Baklava)
Kadın Giysileri Dikim Elemanı		Yöresel Kilim Dokuyucusu
Yöresel Kilim Dokuyucusu		Hereke / İpek Halı Dokumacısı
Bilgisayar Sistemleri Yöneticisi		Bilgisayar Sistemleri Yöneticisi

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında en fazla sayıda katılımcının olduğu kurslar Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon), Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan) ve Aşçı Yardımcısı mesleklerinde düzenlenmiştir. En fazla sayıda kadın katılımcının olduğu kurslar ise Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon), Sanayi Makinecisi ve Yorgancı (Elle) mesleklerinde düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan), Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon) ve Aşçı Yardımcısı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	11	4	111	115
2012	15	27	43	70
2013	114	92	165	257
2014	169	117	240	357
2015	302	198	415	613
2016	389	281	660	941
2017	321	337	538	875
2018	325	493	651	1.144

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin artırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir

süre gözlemleyerek hakkında ayrıntılı ve eğitim vererek kişiler bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2010 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisinde. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. Yıllar itibariyle İşbaşı Eğitim Programlarından faydalanan kişi sayısı artmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının/programlarının daha çok kişiye beceri ve tecrübe kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2018 yılında 325 program düzenlenmiş olup toplam bin 144 kişi programlara katılmıştır. Katılımcıların yüzde 43,1'i kadınlardan, yüzde 56,9'u ise erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Büro İşçisi	Büro İşçisi	Büro İşçisi
Paketleme İşçisi (Gıda)	Paketleme İşçisi (Gıda)	Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon)
Reyon Görevlisi	Satış Elemanı (Perakende)	Reyon Görevlisi
Satış Elemanı (Perakende)	Garson (Servis Elemanı)	Paketleme İşçisi (Gıda)
Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon)	Reyon Görevlisi	Satış Elemanı (Perakende)
Garson (Servis Elemanı)	Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon)	Aşçı Yardımcısı
Servis Rehberi (Okul)	Boyacı Ve Yüzey Hazırlamacı /Yapı Dekorasyoncusu	Servis Rehberi (Okul)
Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı	Süt Toplama İşçisi
Süt Toplama İşçisi	Ahşap Mobilya İmalatçısı	Market Elemanı

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında Muş ilinde yararlanıcı sayısı en fazla olan işbaşı eğitim programları Makineci (Dikiş), Büro İşçisi mesleklerinde düzenlenmiştir. Bu meslekler, hem kadın hem de erkek katılımcılar için ilk iki sırada yer almaktadır.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	13	161	639	800
2012	1	74	224	298
2013	6	154	576	730
2014	2	29	81	110
2015	2	31	206	237
2016	9	115	454	569
2017	2	49	214	263
2018	6	257	347	604

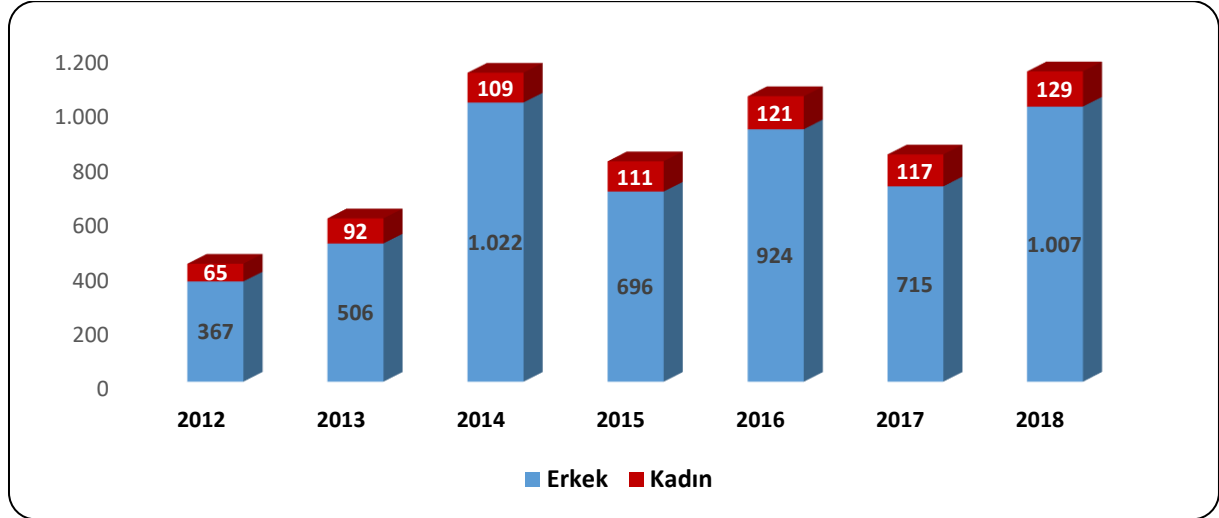
Kaynak: İşKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2018 yılında 6 girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı 2017 yılına göre yüzde 4 daha fazladır. Programa 2018 yılında 257’si kadın, 347’si erkek olmak üzere toplam 604 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)

Kaynak: İŞKUR

Muş ilinde 2018 yılında yüzde 11,4'ü kadın olmak üzere 129 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2018 yılında 2017 yılına göre yüzde 36,5 oranında artış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında Türkiye genelinde 83 bin 887 işletme ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 18 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işletmelerde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen “İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu” kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Muş ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işletmeler ile çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşletmelerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işletmelerin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları, işletmelerde İK sorumlusu olup olmadığı, Ar-Ge çalışması yapılıp yapılmadığı ile part-time çalışanın bulunup

bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Muş ilinde 126 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmelerde 7 bin 229 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Muş ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için veri derlenmiştir. Tablo 8’de Muş ilinde araştırma kapsamında olan işletmelerin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

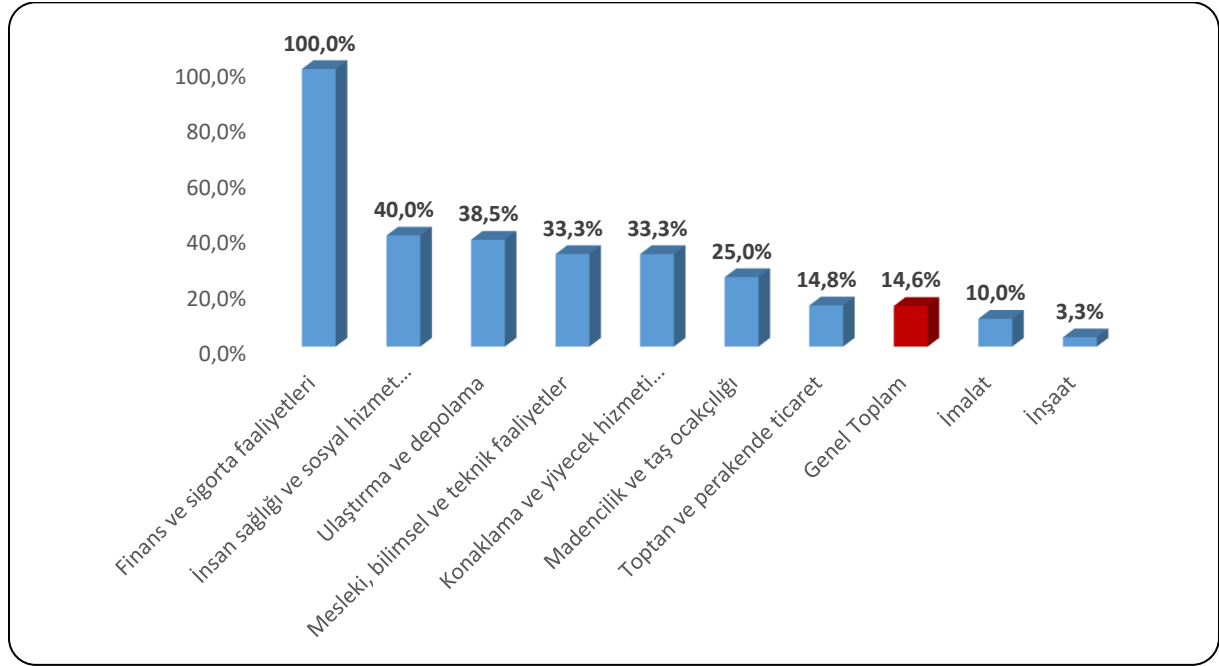
Sektörler	İşletme Sayısı
İnşaat	31
Toptan ve perakende ticaret	28
İmalat	20
Ulaştırma ve depolama	13
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	10
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	5
Madencilik ve taş ocakçılığı	4
Eğitim	3
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	3
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	3
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3
Finans ve sigorta faaliyetleri	1
Bilgi ve iletişim	1
Genel Toplam	126

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde İnşaat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Muş ilindeki çalışma kapsamına giren işletmelerin yüzde 24,4’ü İnşaat sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işletmeler içerisinde İnşaat sektöründe bulunan işletmelerin ağırlığı yüzde 13,5 seviyesindedir. Bu durumda Muş ilinde İnşaat sektöründe bulunan işletmelerin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. İnşaat sektöründen sonra en fazla sayıda işletme Toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında Toptan ve perakende ticaret sektöründeki işletmelerin ülkemizdeki payı yüzde 19,1 iken Muş ilinde Toptan ve perakende ticaret sektörünün payı yüzde 22 düzeyindedir. Muş ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işletmelerin yarısına yakın İnşaat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

En az işletme ise Finans ve sigorta faaliyetleri ve Bilgi ve iletişim sektörlerinde yer almaktadır. Ancak bu tablo incelenirken Muş ili düzeyinde yalnızca 20 ve daha fazla istihdamı olan işletmelerin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı

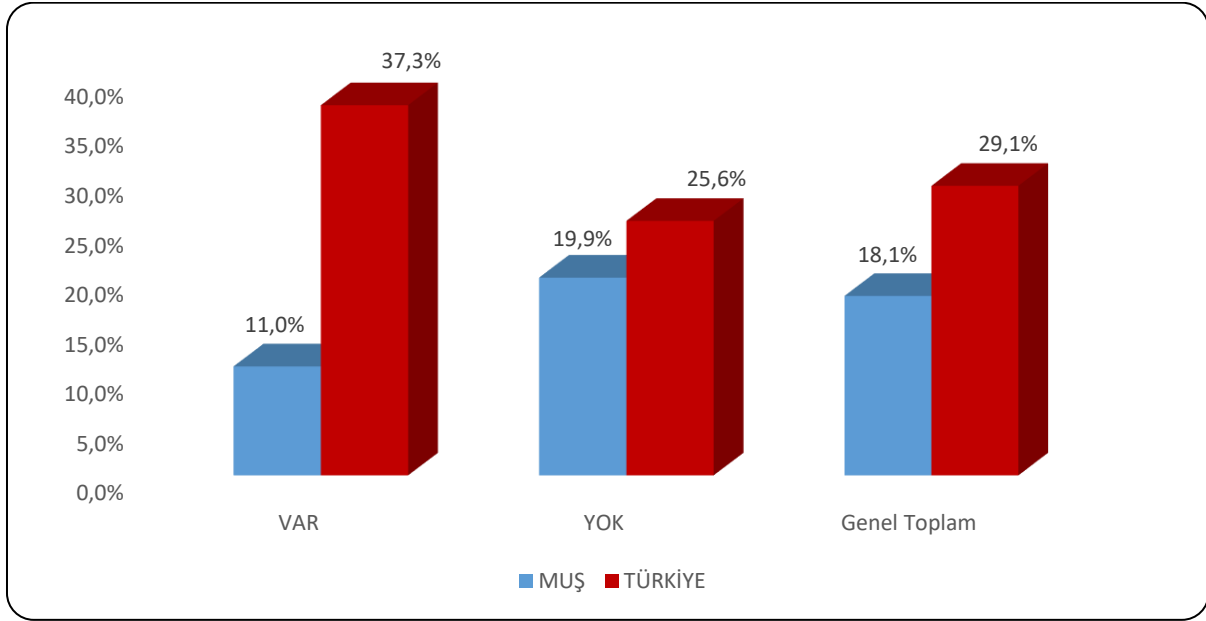
Kaynak: İPA 2019

Muş ili genelinde part-time çalışması olan işletmelerin oranı yüzde 14,6 olarak gerçekleşmiştir. Finans ve sigorta faaliyetleri sektöründe yer alan işletmelerin tamamında part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışma açısından ikinci sırada İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin yüzde 40'ında part-time çalışan bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 38,5 ile Ulaştırma ve depolama sektörü yer almaktadır. Bu sektörlerde bulunan işletmelerde part-time çalışan olmasının sebebi, ilgili sektörün part-time çalışmaya uygun olmasıdır.

Türkiye genelinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve işletmelerin yüzde 45,9'unda part-time çalışan yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

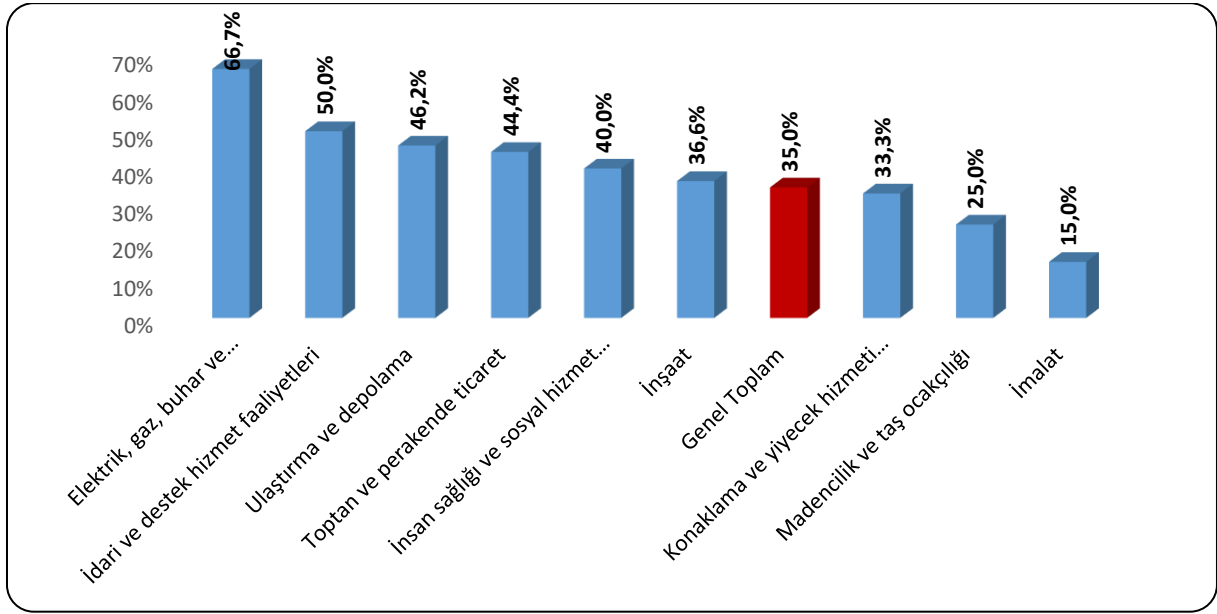
Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların yüzde 29,1'ini kadınlar oluşturmaktayken Muş ilinde bu oran yüzde 18,1 olarak gerçekleşmiştir. Muş ili verileri incelendiğinde part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 19,9 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 11 seviyesindedir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde ise part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 25,6 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 37,3 seviyesindedir. Hem ülke genelinde hem de Muş ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir.

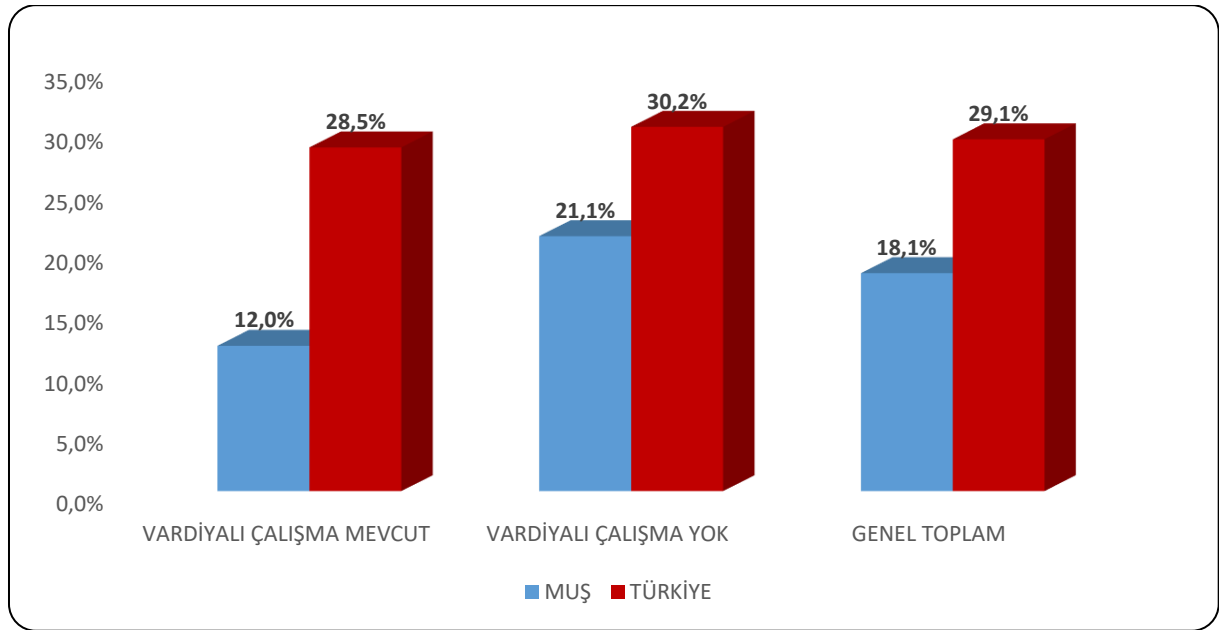
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde işletmelerin yüzde 35'inde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işletmeler için Türkiye genelinde yüzde 33,2 seviyesindedir. Muş ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işletmeler Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörlerinde görülmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işletmelerin yarısından fazlasında vardiyalı çalışma söz konusudur. İmalat sektörü ise yüzde 15 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur.

Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

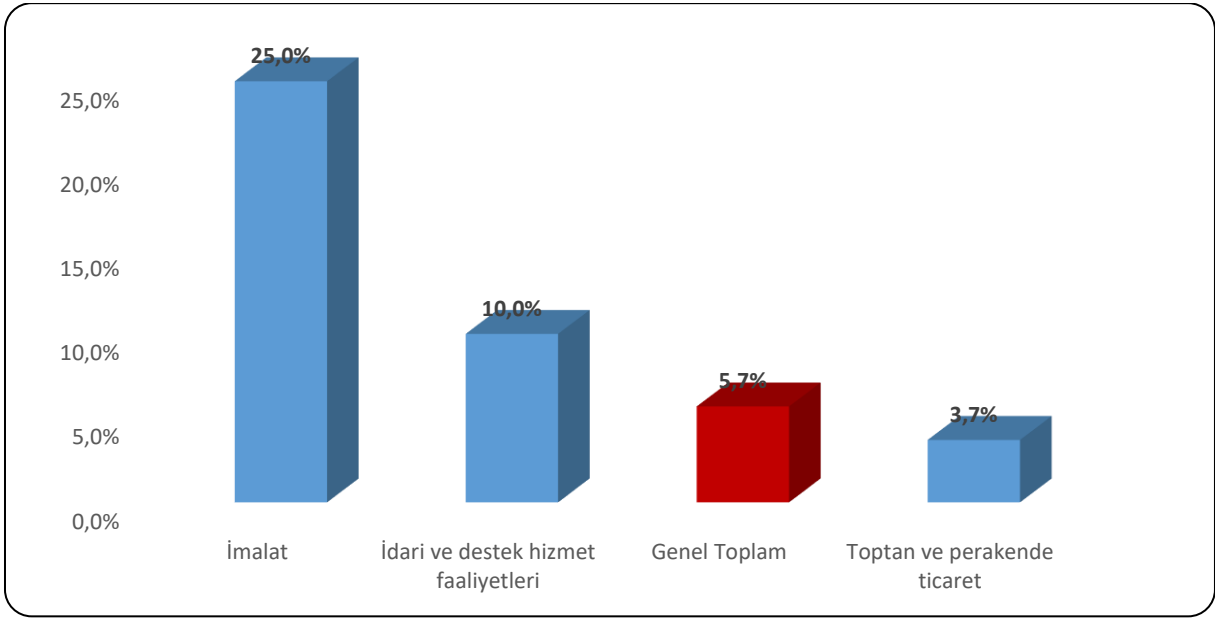
Kaynak: İPA 2019

Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde erkek işgücünün daha yüksek oranda yer alması beklendik bir durumdur.

Şekil 8’de söz konusu eğilime benzer yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Muş ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler için çalışanlar içerisinde kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere kıyasla daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde çalışanların yüzde 12’si kadın, yüzde 88’i ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerde ise çalışanlar içerisinde kadın oranı yüzde 21,1’e yükselmektedir. Bu işletmelerde erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Muş ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların sadece yüzde 18,1’inin kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 10 çalışandan 2’si kadınlardan oluşmakta olup, Türkiye ortalamasında ise her 10 çalışandan 3’ü kadınlardan oluşmaktadır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranında 1,7 puanlık bir fark söz konusudur. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerdeki çalışanlarda kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere göre daha fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Muş ilinde de benzer yönde işlemektedir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı

Kaynak: İPA 2019

Muş ilindeki işletmelerin yüzde 5,7'sinde ihracat yapılmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 25'i ihracat yapmakta, ikinci sırada ise İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör dışında Toptan ve Perakende Ticaret sektörü de ihracat yapan işletme oranı anlamında Muş ili ortalamasına göre daha düşük seviyededir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 25,4'ü ihracat yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 57,1 ile İmalat ve yüzde 33,3 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İşletme sayısı bakımından imalat sektörünün payı yüzde 16,3 iken, ihracat yapan işletme oranında ilk sırada yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin ihracat yapma oranının diğer sektörlerle nazaran yüksek olması ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işletmelerde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenebilir.

Muş ilinde işletmelerin yüzde 13'ü e-ticaret yapmaktadır. E-ticaret yapmayan işletmelere ise neden e-ticaret yapmadıkları sorusu sorulmuştur. Tablo 9'da sonuçların dağılımı görülmektedir.

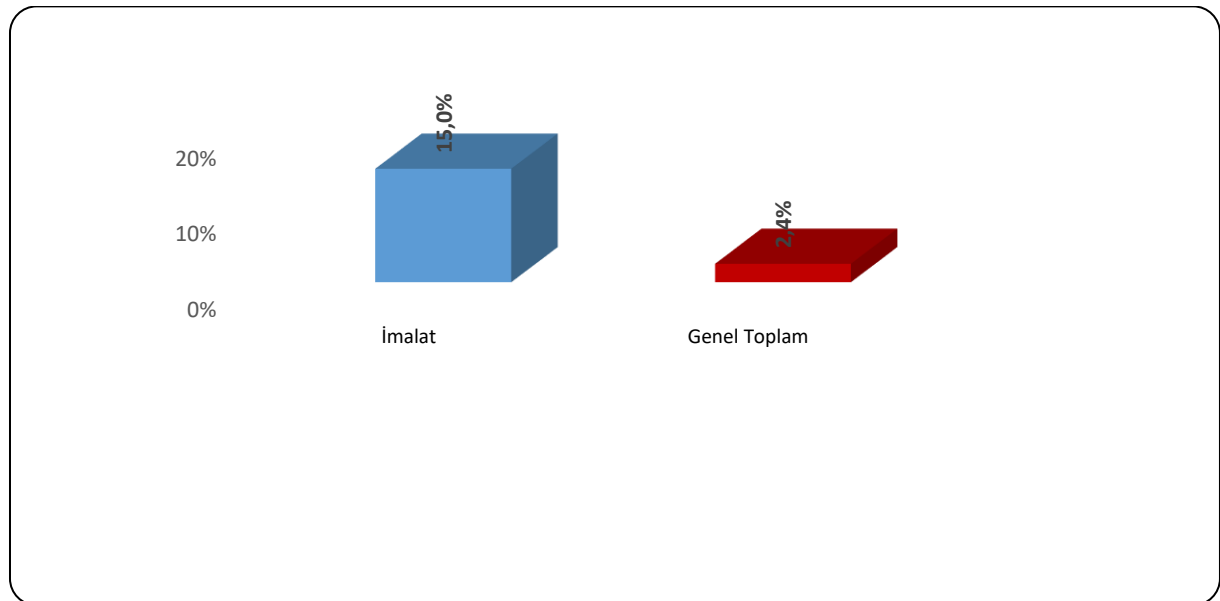
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri

E-Ticaret Yapmama Nedeni	Oran
Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması	81,3%
E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği	20,6%
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olmaması	11,2%
Finansman yetersizliği	10,3%
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması	1,9%

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde e-ticaret yapmayan işletmelerin büyük bir çoğunluğu neden olarak Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmamasını göstermiştir. İkinci sırada ise E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği gelmektedir. Ülke genelinde ise e-ticaret yapan işletme oranı yüzde 13,4 iken e-ticaret yapmama nedeninde ilk sırada Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması gelmektedir.

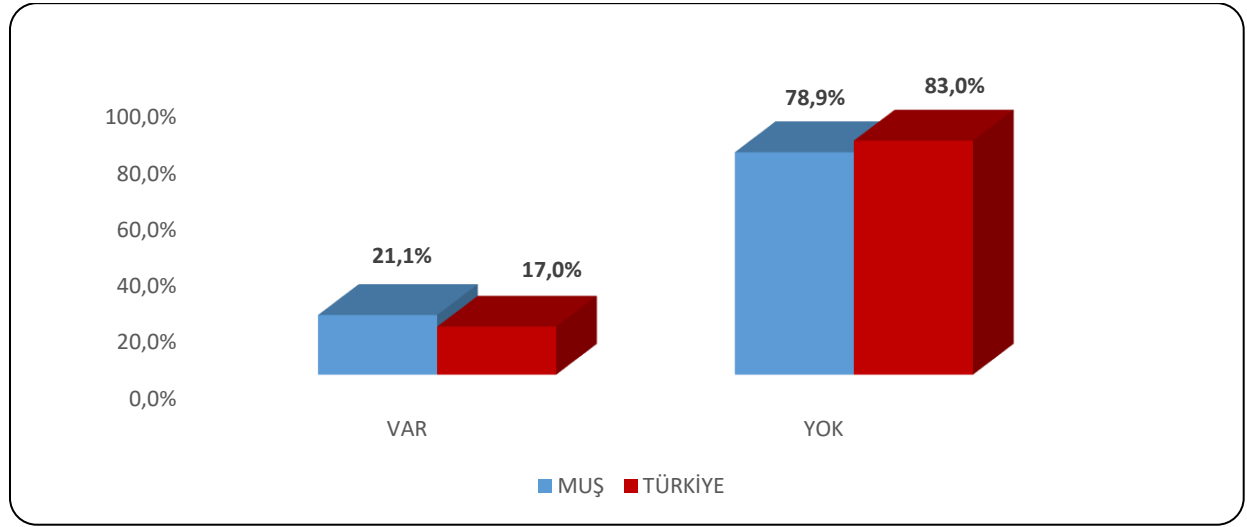
Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde faaliyet gösteren araştırma kapsamındaki 13 sektörden sadece İmalat sektöründe bulunan işletmeler Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 2,4 olarak gerçekleşmiştir. İmalat sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 15'i Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 17,1'i Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Yüzde 41,7 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 34,3 ile İmalat sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işletme oranında ön plana çıkmaktadır.

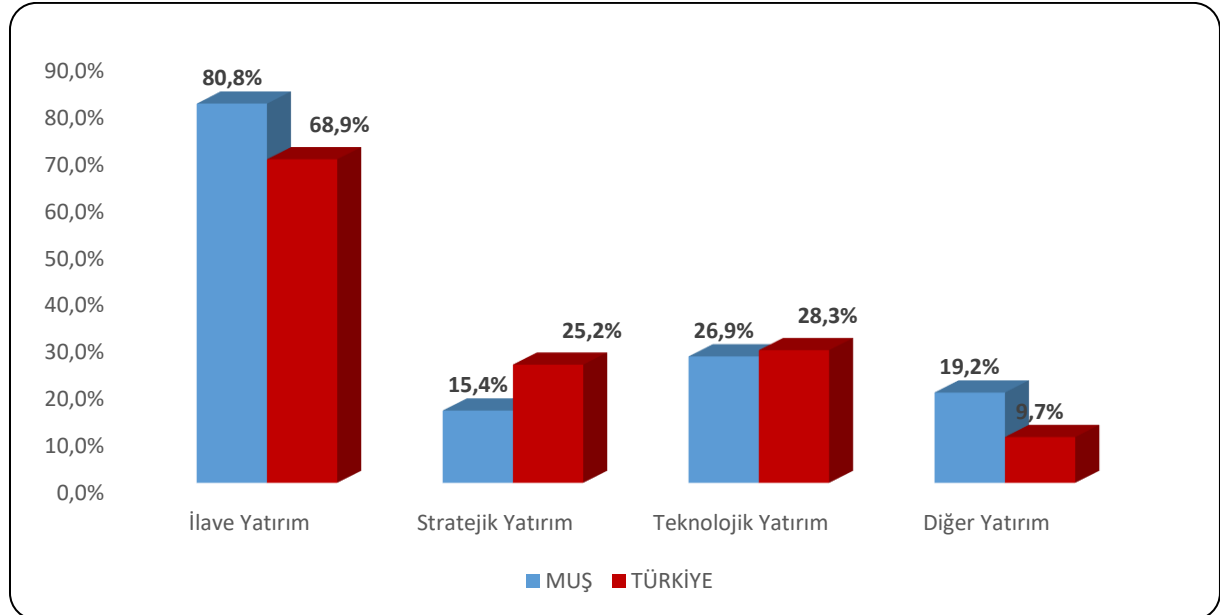
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 21,1 gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 17 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 12’de planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

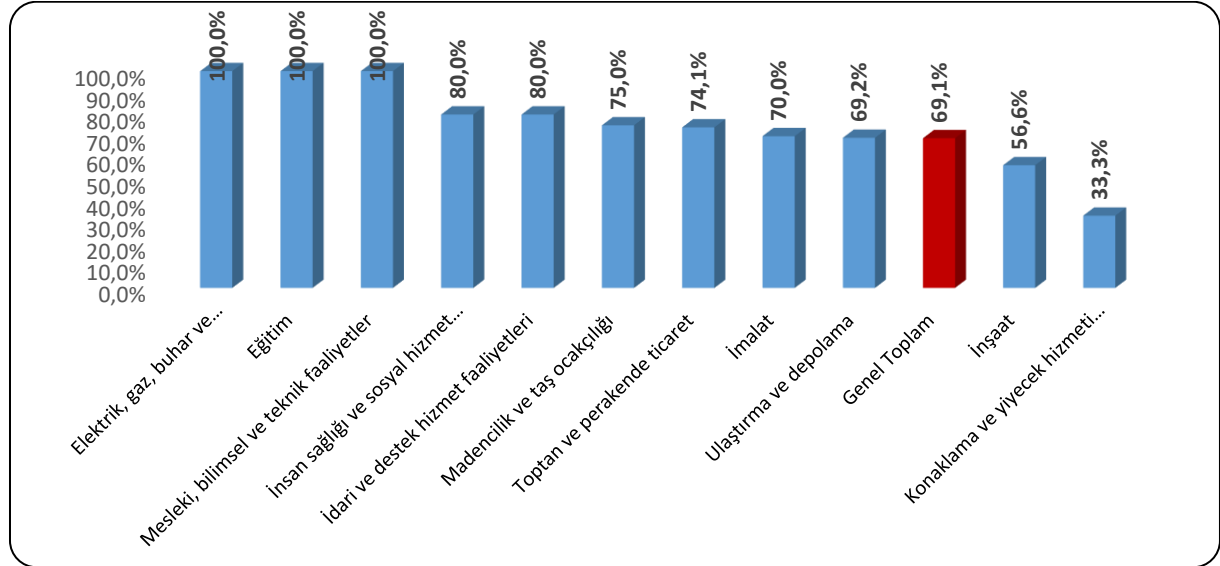

Kaynak: İPA 2019

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işletmeler yatırım türlerine göre incelendiğinde; Muş ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 80,8’i ilave yatırım, yüzde 26,9’u teknolojik yatırım, yüzde 19,2’si Diğer Yatırım ve yüzde 15,4’ü stratejik yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan

işverenlerin yüzde 68,9'u ilave yatırım, yüzde 28,3'ü teknolojik yatırım, yüzde 25,2'si stratejik yatırım ve yüzde 9,7'si ise diğer yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı,

Kaynak: İPA 2019

Şekil 13'de İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 53,3 seviyesindedir. Muş ilinde bulunan 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 69,1'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Bu oran Muş ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Muş ilinde Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Eğitim ve Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe yer alan işletmelerin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlin en çok işletme sayısına sahip sektörü olan İnşaat sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 69,1'in altında yüzde 56,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Teşvik
Toptan ve perakende ticaret	0,0%	95,0%	80,0%	80,0%	0,0%	0,0%	25,0%
İnşaat	0,0%	94,1%	52,9%	47,1%	0,0%	0,0%	23,6%
İmalat	0,0%	71,4%	71,4%	71,4%	0,0%	42,9%	35,7%
Ulaştırma ve depolama	0,0%	88,9%	22,2%	33,3%	0,0%	0,0%	22,2%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,0%	75,0%	37,5%	37,5%	12,5%	12,5%	12,5%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	75,0%	25,0%	75,0%	0,0%	0,0%	25,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	66,7%	0,0%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%
Eğitim	33,3%	66,7%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	66,7%
Madencilik ve taş ocaklığı	0,0%	100,0%	66,7%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	1,2%	84,7%	55,3%	58,8%	1,2%	8,2%	27,1%

Kaynak: İPA 2019

İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işletmelerin yüzde 55,3'ü İŞKUR'dan Eleman Talebinde bulunmuştur. İşletmelerin 84,7'si Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden yararlanırken yüzde 58,8'i ise İşbaşı Eğitim Programı kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır.

Çalışma kapsamında Muş ilinde en fazla işletme sayısına sahip sektör olan İnşaat sektöründe işverenlerin yüzde 94,1'i İŞKUR'dan Danışmanlık ve Yönlendirme bulunmuş, yüzde 52,9'u eleman talebinde hizmetimizden yararlanmış ve yüzde 47,1'i ise İşbaşı Eğitim Programından son bir yıl içerisinde yararlanmıştır. Sektör bazında işverenlerin son bir yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden yararlandığı sorusunun cevabı Tablo 10'da bulunmaktadır.

İŞKUR'un sunmuş olduğu çalışanlara yönelik eğitim hizmetlerinden Eğitim sektöründeki işletmelerin son bir yılda yüzde 33,3'ü faydalanmıştır.

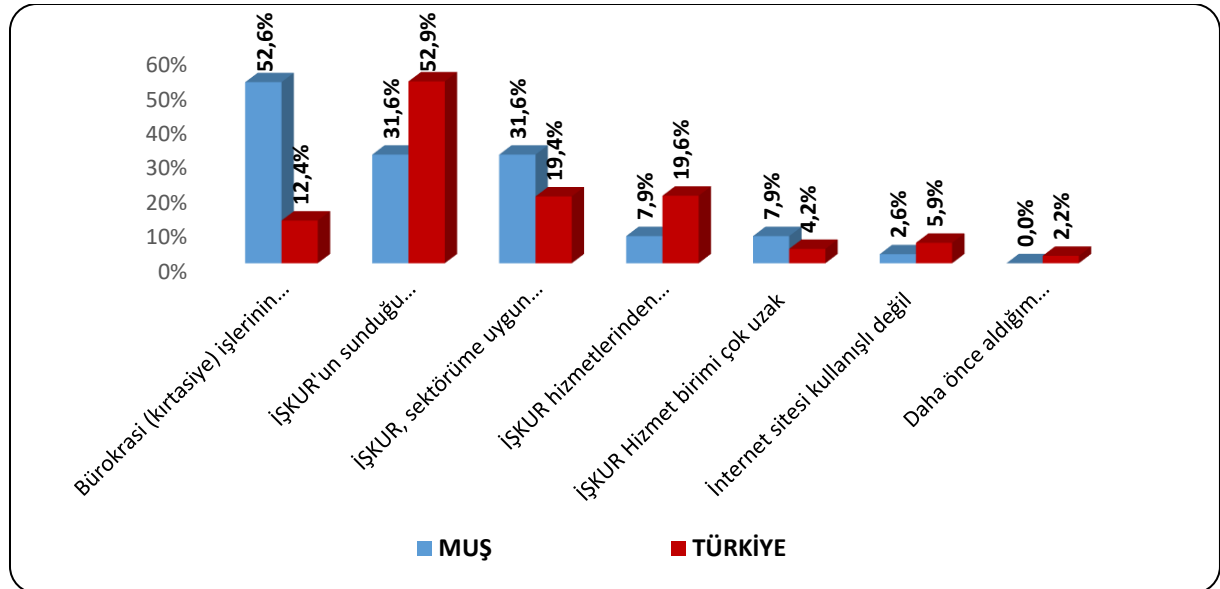
Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstedığınız Oran

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği	68,3%
İşbaşı Eğitim Programı	59,4%
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği	53,7%
İşe Uygun Eleman Temini	34,1%
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi	21,1%
Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması	13,0%
Genel Toplam	100,0%

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde İŞKUR'un işletmeleri en fazla hangi alanda desteklemesi gerektiği sorulduğunda; işverenlerin yüzde 68,3'ü yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği cevabını vermiştir. İşbaşı Eğitim Programı ikinci sırada yer alırken, sonrasında ise Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği seçeneği işaretlenmiştir.

Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 52,6 ile Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması, yüzde 31,6 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi ile İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor ve yüzde 7,9 ile İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim ve İŞKUR Hizmet birimi çok uzak gerekçe

gösterilmiştir. Türkiye genelinde ilk sırada yüzde 52,9 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde hizmetlerden haberdar olmama nedeniyle İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıyorum diyen işverenlerin oranı Muş iline göre daha yüksek seviyededir. Muş ilinde ise İŞKUR Hizmet biriminin uzak olmasından ötürü İŞKUR hizmetlerinden faydalanamıyorum diyen işverenlerin oranı Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir.

Mevcut İstihdam

Muş ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Muş ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 7 bin 229 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 5 bin 924 erkek çalışan ve bin 305 kadın çalışan mevcuttur.

Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İmalat	776	1.393	2.168
İnşaat	39	1.513	1.552
Ulaştırma ve depolama	24	940	963
Toptan ve perakende ticaret	197	700	897
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	75	600	675
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	90	99	190
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	25	165	190
Eğitim	43	115	158
Finans ve sigorta faaliyetleri	0	155	155
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	22	118	139
Madencilik ve taş ocaklığı	16	75	91
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0	50	50
Bilgi ve iletişim	0	1	1
Genel Toplam	1.305	5.924	7.229

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre dağılımda ise; Muş ilinde çalışanların önemli bir kısmı İmalat ile İnşaat sektörlerinde istihdam edilmektedir. Toplam çalışanların yüzde 51,5'i bu iki sektörde yer almaktadır.

Kadın istihdamının en fazla olduğu sektör İmalat sektörüdür. İl genelindeki toplam kadın çalışanların yüzde 59,4'ü İmalat sektöründe çalışmaktadır. Muş ilinde kadın çalışan oranının en

yüksek olduğu sektör ise İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe çalışanların yarısına yakını kadınlar oluşturmaktadır.

Türkiye genelinde İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Eğitim ve Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	613	2.414	3.027
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	145	1.393	1.539
Hizmet Ve Satış Elemanları	225	653	878
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	55	539	595
Profesyonel Meslek Mensupları	133	318	451
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	55	296	351
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	76	179	255
Yöneticiler	2	123	125
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0	7	7
Genel Toplam	1.305	5.924	7.229

Kaynak: İPA 2019

Meslek grubu bazında çalışan sayıları incelendiğinde en fazla çalışanı olan meslek grubu Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır. Toplam çalışanlar içerisinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar oranı yüzde 41,9 seviyesindedir. Muş ilindeki kadın çalışanların yüzde 47'si; erkek çalışanları ise yüzde 40,8'i bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler yer almakta ve toplam çalışanların yüzde 21,3'ü bu meslek grubunda istihda edilmektedir. Üçüncü sırada ise yüzde 12,2 oran ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubu yer almaktadır.

Muş ilinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar en fazla kadın ve erkek çalışan sayısına sahip meslek grubudur.

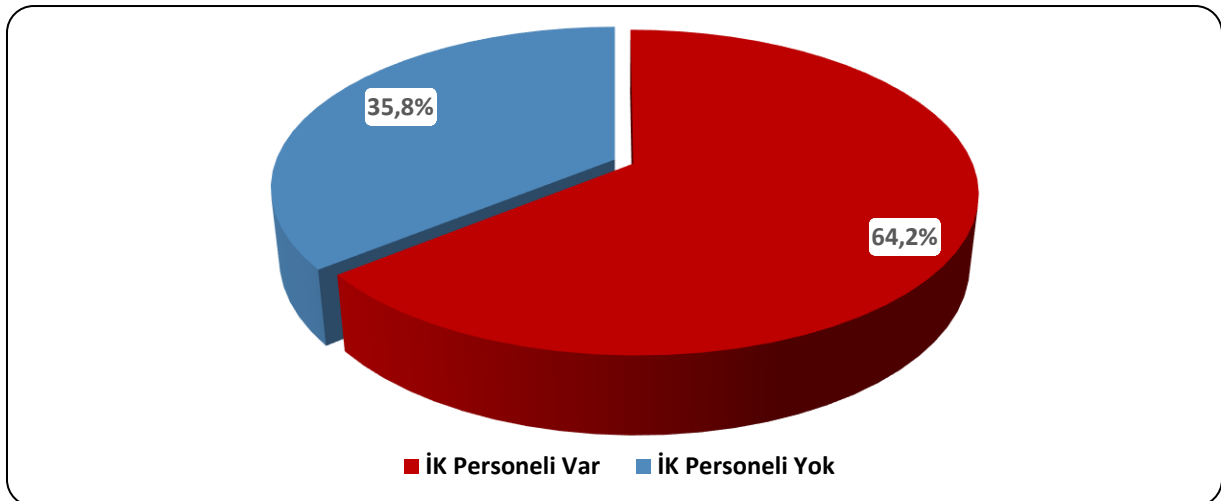
Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Servis Şoförü (Okul)
Servis Şoförü (Okul)	Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon)	İnşaat İşçisi
İnşaat İşçisi	Garson (Servis Elemanı)	Makineci (Dikiş)
Şoför (Yolcu Tasıma)	Satış Elemanı (Perakende)	Şoför (Yolcu Tasıma)
Şoför-Yük Tasıma	Büro İşçisi	Şoför-Yük Taşıma
Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Elektrikçi (Genel)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Elektrikçi (Genel)
Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon)	Kalite Kontrol Sorumlusu	Is Makineleri Operatörü
Satış Elemanı (Perakende)	Kasiyer	Beden İşçisi (Temizlik)
Garson (Servis Elemanı)	Kadın Giyim Modelist Yardımcısı	Satış Elemanı (Perakende)

Kaynak: İPA 2019

Tablo 14'te ise Muş ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışanı olan meslekler görülmektedir. Toplam çalışan sayısının en fazla olduğu meslekler sırasıyla Makineci (Dikiş), Servis şoförü (Okul) ve İnşaat İşçisi meslekleridir. Kadın çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek Makineci (Dikiş), Kesim Kontrol İşçisi (Konfeksiyon) ve Garson (Servis Elemanı); Erkek çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek ise Servis Şoförü (Okul), İnşaat İşçisi ve Makineci (Dikiş) meslekleridir.

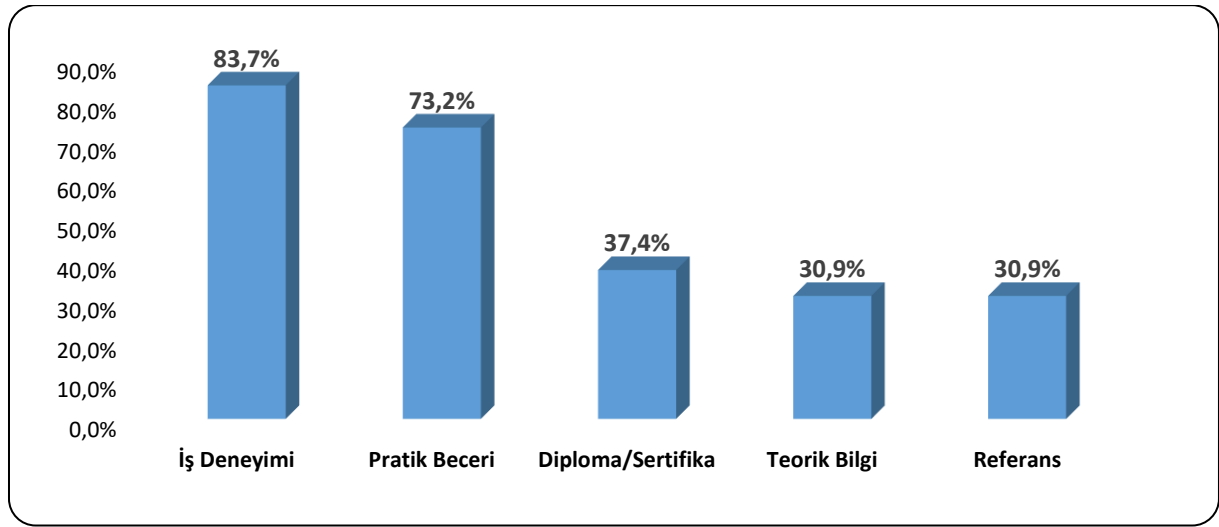
Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 15'te görüldüğü üzere Muş ilinde araştırma kapsamında yer alan işletmelerin yüzde 64,2'sinde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel bulunmaktadır. İnşaat sektöründe bu oran yüzde 49,9, Toptan ve perakende ticaret sektöründe yüzde 70,4 ve İmalat sektöründe ise yüzde 75 seviyesindedir.

Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde 20+ çalışanı olan işletmeler genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 83,7’si İş deneyimi, yüzde 73,2’si Pratik Beceri ve yüzde 37,4’ü ise Diploma/Sertifika aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, yüzde 72,6 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 64,7 ile İş Deneyimi ve yüzde 35,7 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Geçtiğimiz yıl olduğu gibi bu yılki sonuçlarda göstermektedir ki Pratik Beceri kriteri Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterdir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yönleltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işletmelere ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, engelli çalışan tercih edip edemeyecekleri, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşletme Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İş Olan İşletme Oranı
İnşaat	75	4,6%	13,3%
İmalat	68	3,0%	15,0%
Madencilik ve taş ocaklığı	16	15,2%	50,0%
Toptan ve perakende ticaret	14	1,6%	11,1%
Ulaştırma ve depolama	7	0,7%	23,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	7	3,6%	40,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	3	1,9%	100,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1	2,0%	33,3%
Genel Toplam	192	2,6%	15,4%

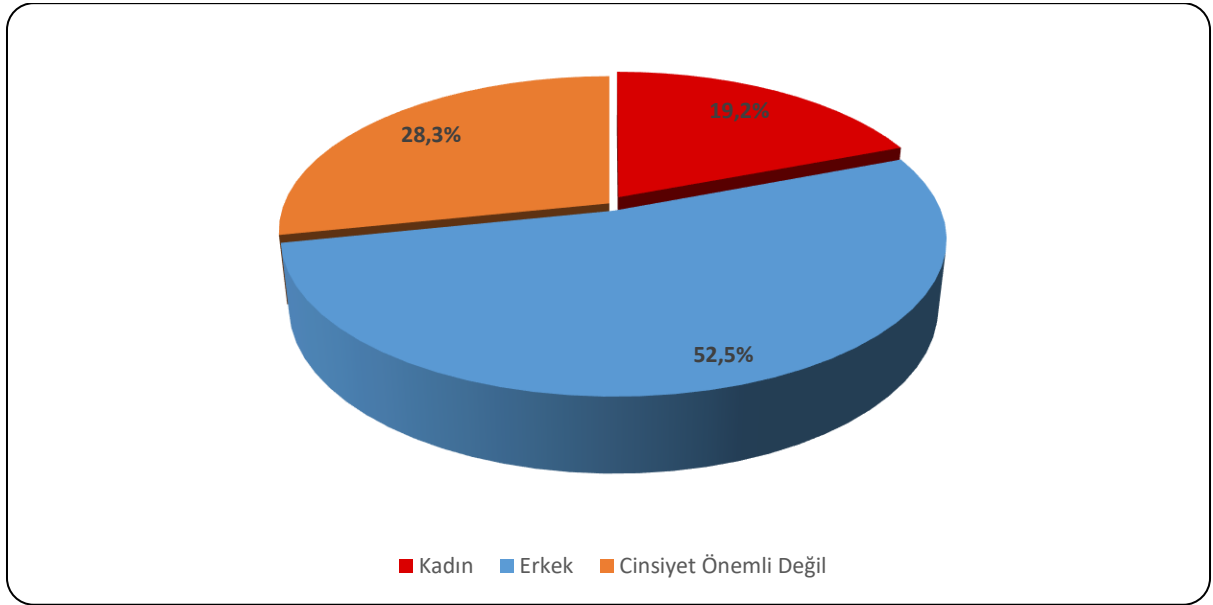
Kaynak: İPA 2019

Muş ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 19 işletmede 192 açık iş tespit edilmiştir. Muş ilinde açık iş sayısı en fazla olan sektör İnşaat sektörüdür. İnşaat sektörü Muş ilinde çalışma kapsamında yer alan işletme sayısı en fazla olan sektördür. Toplam 192 kişilik açık işin yüzde 39,2'sine tekabül eden 75 kişilik kısmı, İnşaat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık işlerin olduğu diğer sektörler ise İmalat, Madencilik ve taş ocaklığı, Toptan ve perakende ticaret, Ulaştırma ve depolama, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Finans ve sigorta faaliyetleri ve Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörleridir.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'den de görüleceği üzere Muş ilinde açık iş oranı yüzde 2,6 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Muş ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının üstündedir. Muş ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 15,2 ile Madencilik ve taş ocaklığı sektörü olarak tespit edilmiştir.

Muş ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 15,4'ünde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

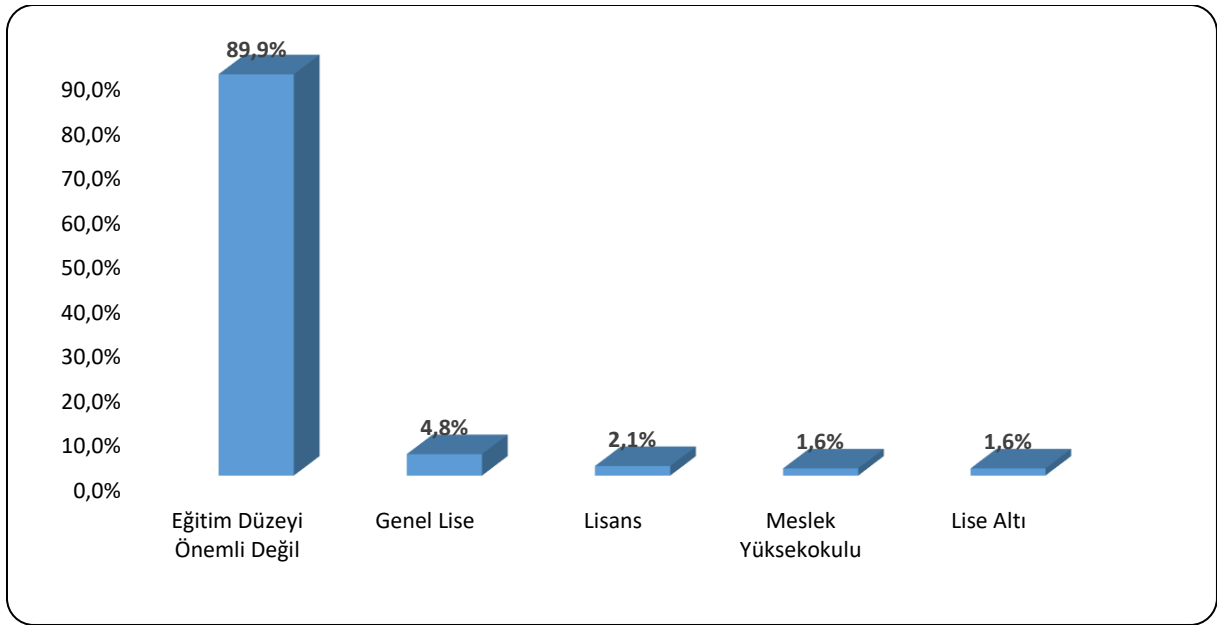

Kaynak: İPA 2019

Şekil 17’de Muş ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işletmelerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Muş ilinde işverenler açık işlerin yüzde 28,3’ünde cinsiyetin önemli olmadığını belirtirken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 59,1 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,8 iken, Muş ilinde yüzde 19,2 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 32,1’i açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Muş ilinde ise işverenlerin yüzde 52,5’i mevcut açık işlerinde erkek tercih etmektedir.

Türkiye genelinde çalışan sayısı içinde kadınların payı düşük iken, işverenlerin büyük bir kısmı mevcut açık işlerinde istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını belirtmiştir. Bu durum kadın istihdamının artması konusunda önem arz etmektedir.

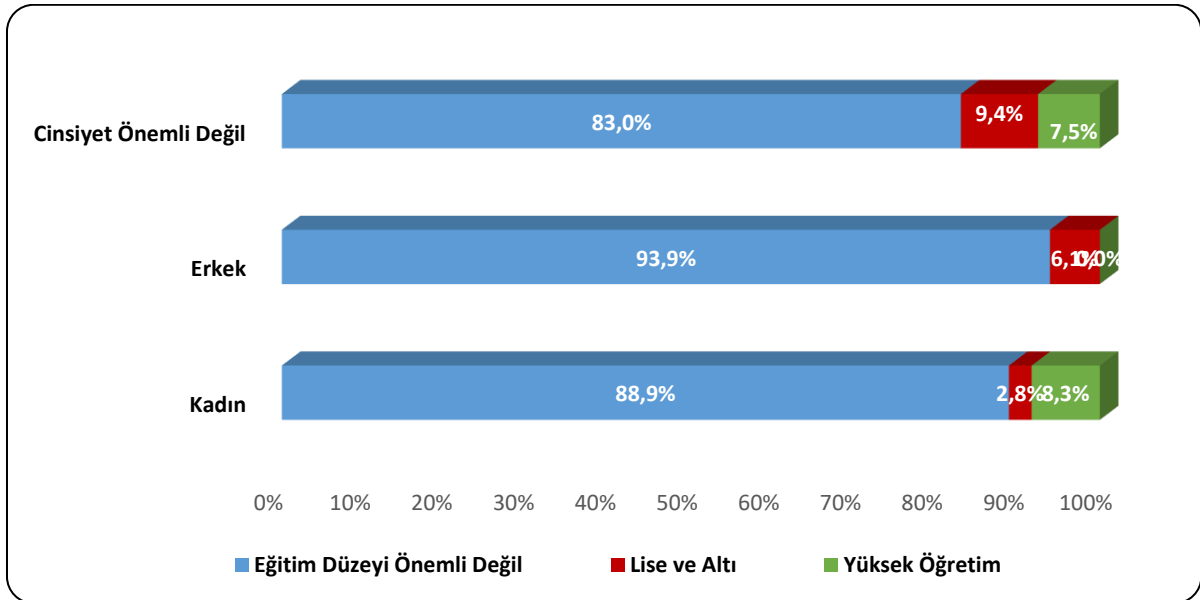
Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Muş ilindeki açık işlerin yüzde 89,9’unda işverenler eğitim düzeyinin önemli olmadığını belirtmişlerdir. Açık işlerin yüzde 4,8’inde ise Genel Lise mezunu talep edilmiştir.

Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

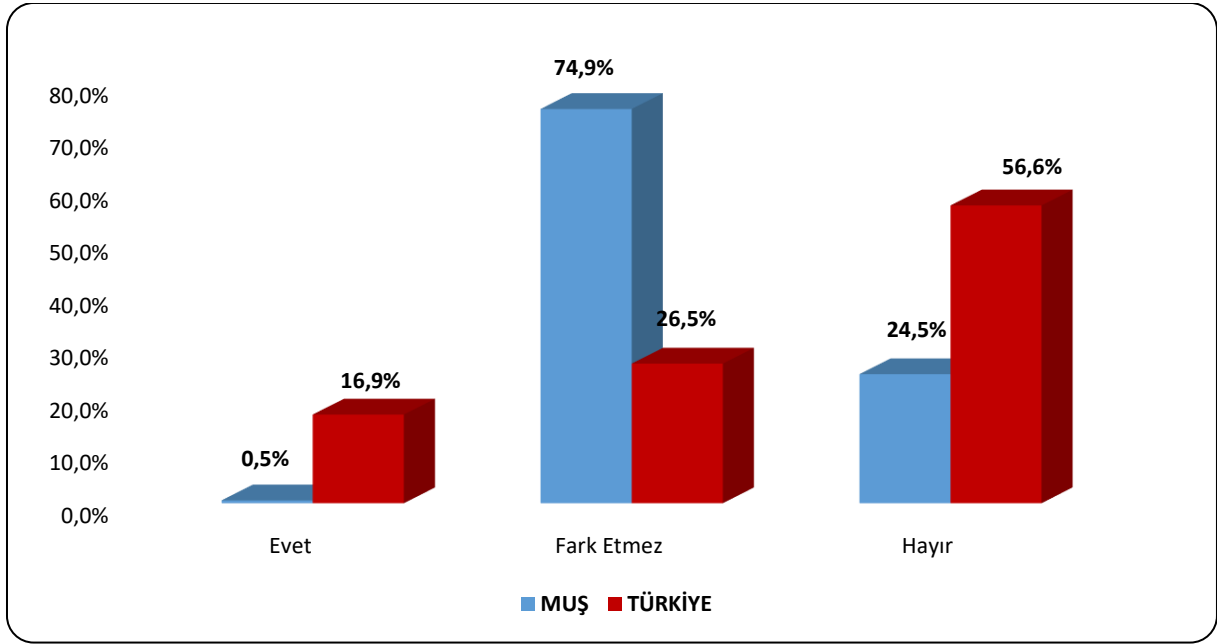

Kaynak: İPA 2019

Şekil 19’da açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 9,4 oranında lise altı eğitim düzeyi istenmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde yüzde 7,5 oranında yüksek öğretim seviyesi talep

edilirken ve yüzde 83 oranında ise herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde 93,9 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 88,9 oranında eğitim düzeyinin önemli olmadığı belirtilmiştir. Erkeklerin tercih edildiği açık işler için yüksek öğretim eğitim talebi olan işveren bulunmamaktadır.

Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu

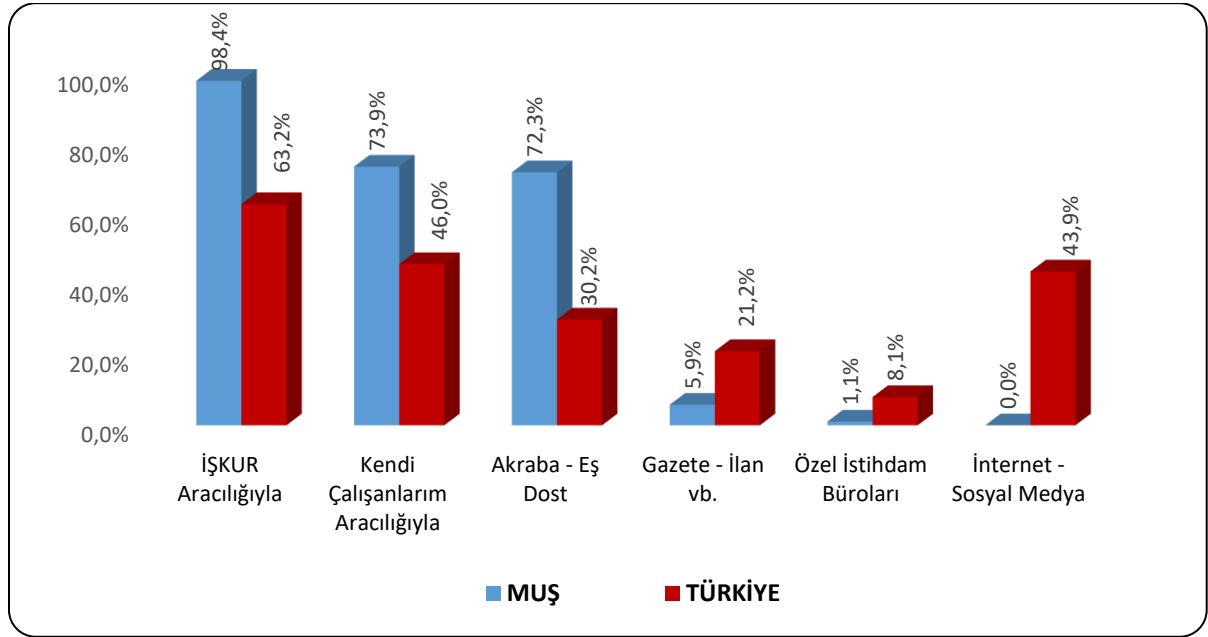

Kaynak: İPA 2019

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Muş ilinde mevcut açık işlerin yüzde 0,5'i işverenler özellikle engelli tercih edeceklerini belirtmemiştir. İstihdam edeceğim kişi için engel durumu olup olmaması farketmez şeklinde yanıt verilen açık iş oranı yüzde 74,9 seviyesindedir. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede araştırma dönemindeki mevcut açık işlerin yüzde 75,4'ünde engelli bireyler istihdam edilebilir.

Türkiye genelinde ise yüzde 16,9 oranında evet, yüzde 26,5 oranında farketmez denmiştir. Araştırma dönemindeki açık işlerin yüzde 43,4'ü için işverenler engelli tercih edebileceğini söylemiştir. Muş ilinde Türkiye geneline göre açık işler için engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha yüksek oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21’de Muş ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Muş ilinde 20+ istihdamlı işletmelerden alınan açık işlerin yüzde 98,4 gibi büyük bir oranı İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 63,2 olarak gerçekleşmiştir. Muş ilinde ikinci sırada yüzde 73,9 ile Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 72,3 ile Akraba-Eş Dost Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır.

Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Takım Çalışması	1	3	1	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	-	1	3	2
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	-	2	7	3
İletişim ve İfade Yeteneği	2	4	2	4
Sorun Çözme ve İnsiyatif Alabilme	3	5	4	5
Bilgisayar Kullanımı	-	-	5	6
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	-	-	6	7
Analitik Düşünebilme	4	6	-	8
Yabancı Dil	-	-	-	-
Yenilikçi Düşünce Yeteneği	-	-	-	-

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, Takım Çalışması becerisi ilk sırada yer almaktadır. Erkeklerin tercih edildiği açık işler için üçüncü sırada Takım Çalışması becerisi aranmasına rağmen, cinsiyetin önemli olmadığı veya kadınların tercih edildiği açık işlerde işverenler tarafından en çok aranan beceridir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde ise ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi aranmaktadır. Muş ilinde, Yabancı dil becerisi ile yenilikçi düşünce yeteneği becerileri araştırma dönemindeki açık işler için işverenler tarafından aranmamaktadır.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	76	4,7%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	74	2,4%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	14	2,4%
Hizmet Ve Satış Elemanları	11	1,3%
Profesyonel Meslek Mensupları	7	1,6%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	4	1,6%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	4	1,2%
Yöneticiler	1	0,8%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0	0,0%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0	0,0%
Genel Toplam	192	2,6%

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 39,8'dir. İkinci sırada ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu bulunmaktadır.

Muş ili için tespit edilen yüzde 2,6'lık açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 4,7 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubudur. Daha sonra ise Açık iş oranı bakımından sırasıyla yüzde 2,4 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ve Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar; yüzde 1,6 ile Profesyonel Meslek Mensupları ve Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grupları gelmektedir.

Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	98,7%	0,0%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	55,6%	1,4%	0,0%	95,8%	50,0%	2,8%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	71,4%	14,3%	0,0%	100,0%	85,7%	0,0%
Hizmet Ve Satış Elemanları	27,3%	72,7%	0,0%	100,0%	81,8%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	57,1%	0,0%	0,0%	100,0%	57,1%	0,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Yöneticiler	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	72,3%	5,9%	0,0%	98,4%	73,9%	1,1%

Kaynak: İPA 2019

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar , Hizmet Ve Satış Elemanları, Profesyonel Meslek Mensupları , Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ve Yöneticiler olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin tamamı İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. Tüm meslek gruplarına ait açık işler için İŞKUR arama kanalı olarak işverenler için ilk sırada tercih edilmiştir.

Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
İnşaat İşçisi	-	2	-	-	-	-	-	3	-	1
Makineci (Dikiş)	-	-	4	3	-	-	-	1	-	2
Kesimci (Konfeksiyon)	-	-	-	3	-	-	-	2	-	1
Beden İşçisi (İnşaat)	-	2	-	3	-	-	-	-	-	1
Reyon Görevlisi	-	-	-	1	-	-	-	3	-	2
Kalite Kontrol Sorumlusu	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Büro Memuru (Genel)	3	-	-	1	-	-	-	2	-	-
Kamyon Şoförü	-	2	-	3	-	-	-	-	-	1
Son Ütücü	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Beton Transmikser Operatörü	-	2	-	3	-	-	-	-	-	1

Kaynak: İPA 2019

Tablo 19’da Muş ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. İnşaat İşçisi ,Kesimci (Konfeksiyon), Beden İşçisi (İnşaat) ,Kamyon Şoförü ve Beton Transmikser Operatörü mesleklerinde aranan becerilerde ilk sırada Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe ön plana çıkmaktadır.

Makineci (Dikiş),Kalite Kontrol Sorumlusu ve Son Ütücü mesleklerinde Takım Çalışması ilk sırada aranmaktadır. Reyon Görevlisi ve Büro Memuru (Genel) mesleği için ilk sırada aranan beceri İletişim ve İfade Yeteneğidir.

Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Makineci (Dikiş)	İnşaat İşçisi	Makineci (Dikiş)	İnşaat İşçisi
Kalite Kontrol Sorumlusu	Beden İşçisi (İnşaat)	Kesimci (Konfeksiyon)	Makineci (Dikiş)
Ebe	Kamyon Şoförü	Reyon Görevlisi	Kesimci (Konfeksiyon)
Kuru Temizlemeci	Beton Transmikser Operatörü	Büro Memuru (Genel)	Beden İşçisi (İnşaat)
-	Son Ütücü	Aşçı	Reyon Görevlisi
-	Beden İşçisi (Tasıma, Yükleme-Boşaltma)	Kahve Ve Kakao Hazırlayıcısı (Barista)	Kalite Kontrol Sorumlusu
-	Beton Pompa-Püskürtme Operatörü	Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman)	Büro Memuru (Genel)
-	Tır-Çekici Şoförü	Okul Öncesi Öğretmeni	Büro İşçisi
-	Reyon Görevlisi	Büro İşçisi	Aşçı
-	Benzinli Otomotiv Mekanikleri	Kasiyer	Beden İşçisi (Tasıma, Yükleme-Boşaltma)

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde en fazla açık iş olan meslekler; İnşaat İşçisi, Makineci (Dikiş), Kesimci (Konfeksiyon), Beden İşçisi (İnşaat) ve Reyon Görevlisi meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları açık iş sayısı en fazla olan üç meslek ise Makineci (Dikiş), Kalite Kontrol Sorumlusu ve Ebe meslekleridir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu üç meslek İnşaat İşçisi, Beden İşçisi (İnşaat) ve Kamyon Şoförü; cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Makineci (Dikiş), Kesimci (Konfeksiyon) ve Reyon Görevlisi meslekleridir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Muş ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 22 bin 626 işletmede (20+ istihdamlı) eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Muş ilinde ise 20+ istihdamlı 33 işletme temininde güçlük çekilen meslekler olduğunu ifade etmiştir. Muş ilindeki işletmelerin yüzde 26'sı son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken ülke genelinde bu oran yüzde 23,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Muş ilinde eleman temininde güçlük çeken işletmeleri sektörel olarak incelediğimizde; Eğitim ,Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ve Bilgi ve iletişim sektörlerinde bulunan işletmelerin son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının en fazla olduğu ilk üç sektör İmalat,İnşaat ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleridir.

Toptan ve perakende ticaret sektörü gibi Muş ilinde işletme sayısının yoğun olduğu bir sektörün eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının nispeten düşük çıkması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörün ilde eleman temininde diğer sektörlerle nazaran daha az zorluk çektiğini göstermektedir.

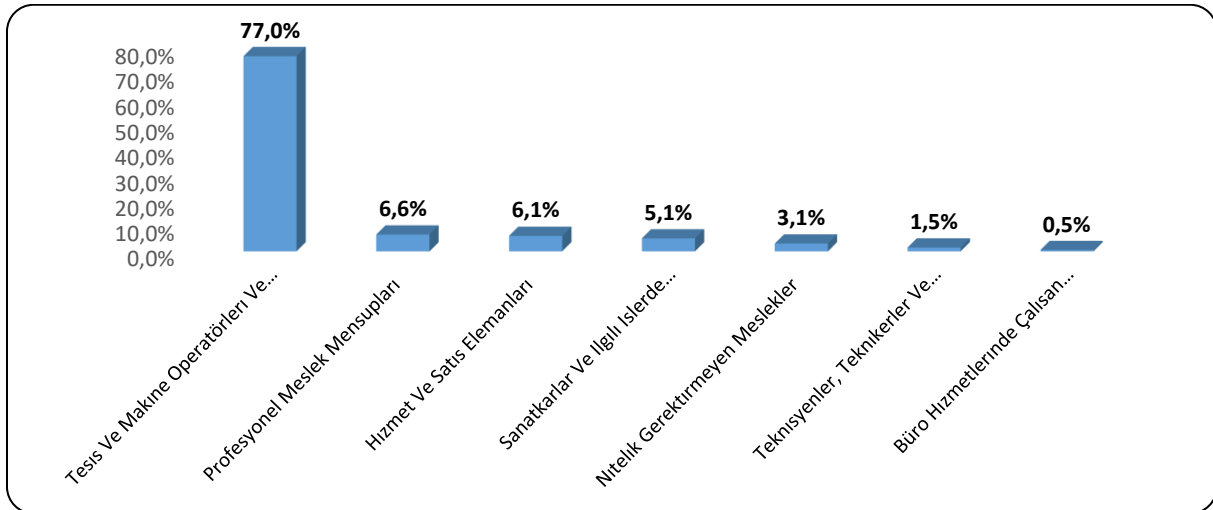
Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	122
İnşaat	30
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	14
Toptan ve perakende ticaret	11
Madencilik ve taş ocaklığı	11
Finans ve sigorta faaliyetleri	6
Ulaştırma ve depolama	2
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1
Genel Toplam	201

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde 201 kişilik işgücü temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır. Muş ilinde temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 60,7'si bu sektörde gerçekleşmiştir. Bunun dışında, İnşaat ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri de eleman temininde güçlük çekmede ön plana çıkan diğer sektörlerdir.

Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 155 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 77'si bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde de Muş ilinde olduğu gibi Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında birinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 30,7 seviyesindedir.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Makineci (Dikiş)	108
Beko Loder (Kazıcı - Yükleyci) Operatörü	26
Beden İşçisi (Tasıma, Yükleme-Boşaltma)	6
Is Makineleri Operatörü	5
Hasta Ve Yaslı Bakım Elemanı	5
Kamyon Şoförü	4
Dijital Elektronik Cihazlar Bakım Onarımcısı	4
Ebe	3
Ütücü	3
Otomotiv Mekanikçisi	3
Diğer	34
Toplam	201

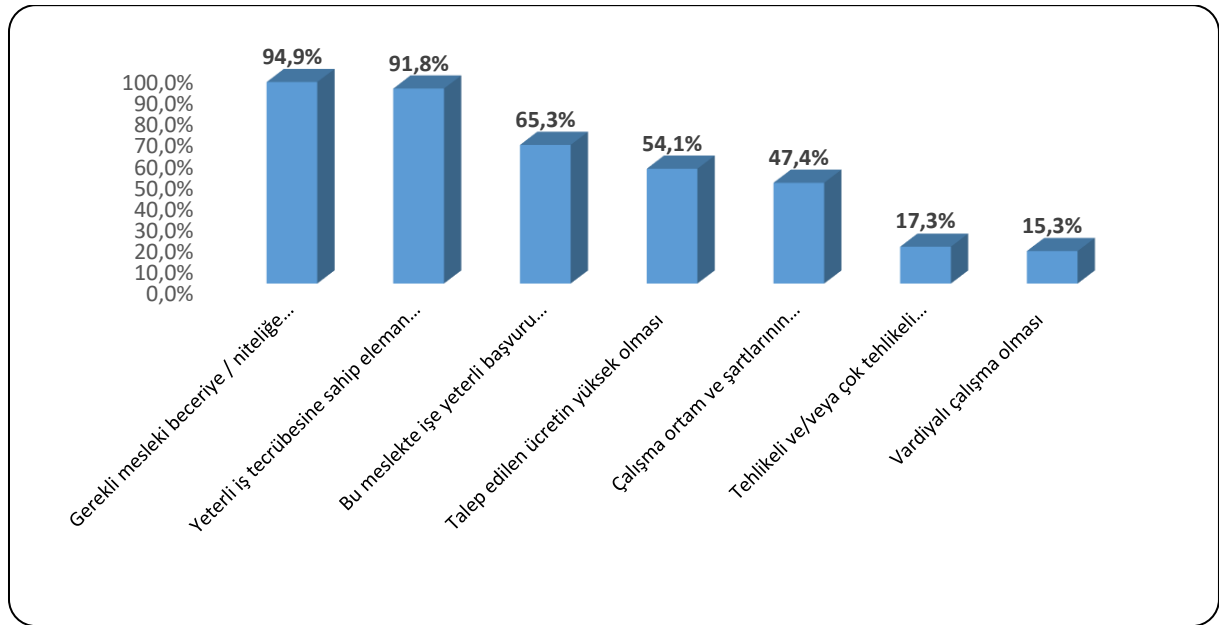
Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 108 kişi ile Makineci (Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 26 kişi ile Beko Loder (Kazıcı - Yükleyci) Operatörü ve 6 kişi ile Beden İşçisi (Tasıma, Yükleme-Bosaltma) meslekleri gelmektedir.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Makineci (Dikiş) mesleğinin yine ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Muş ilinde söz konusu meslek, önceki yıllarda olduğu gibi temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedir.

Makineci (Dikiş) mesleğinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına önemli bir bilgidir.

Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işletmelerin TGÇM Nedenleri Dağılımında da ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Mesleklere göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin sadece Makineci (Dikiş) mesleğinde benzerlik gösterdiği görülmektedir. TGÇM nedenlerinin dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması	Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek olması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması
Makineci (Dikiş)	57,1%	95,2%	100,0%	57,1%	57,1%	0,0%	0,0%
Beko Loder (Kazıcı - Yükleyici) Operatörü	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Beden İşçisi (Tasıma, Yükleme-Boşaltma)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Is Makineleri Operatörü	100,0%	100,0%	40,0%	0,0%	0,0%	0,0%	20,0%
Hasta Ve Yaslı Bakım Elemanı	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kamyon Şoförü	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Dijital Elektronik cihazlar Bakım Onarımcısı	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ebe	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%
Ütücü	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Otomotiv Mekanikçisi	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir. Beko Loder (Kazıcı - Yükleyici) Operatörü, Beden İşçisi (Tasıma, Yükleme-Bosaltma), Is Makineleri Operatörü, Hasta Ve Yaslı Bakım Elemanı, Kamyon Soförü, Dijital Elektronik cihazlar Bakım Onarımcısı, Ebe, Ütücü ve Otomotiv Mekanikçisi gibi mesleklerde ise TGÇM nedeni olarak ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması belirtilmiştir. Beko Loder (Kazıcı - Yükleyici) Operatörü, Beden İşçisi (Tasıma, Yükleme-Bosaltma) ve Is Makineleri Operatörü mesleklerde TGÇM nedeni Tehlikeli veya Çok Tehlikeli Meslek Olması seçeneği belirtilirken; Beko Loder (Kazıcı - Yükleyici) Operatörü ve Ebe meslekleri için TGÇM nedeni Vardiyalı çalışma olması sonucu çıkmıştır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu bağlamda işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Muş ilinde 2019 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3’ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Muş ilinde işletmelerin yüzde 26’sı istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve Muş ilinde ise yüzde 4,1 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Değişmeyecek	Fikrim Yok
İnşaat	20,0%	3,3%	16,6%	60,0%
Toptan ve perakende ticaret	18,5%	11,1%	25,9%	44,4%
İmalat	45,0%	0,0%	10,0%	45,0%
Ulaştırma ve depolama	38,5%	0,0%	30,8%	30,8%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	10,0%	10,0%	30,0%	50,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	40,0%	0,0%	20,0%	40,0%
Madencilik ve taş ocaklığı	25,0%	0,0%	0,0%	75,0%
Eğitim	0,0%	0,0%	66,7%	33,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	66,7%	0,0%	33,3%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	33,3%	0,0%	0,0%	66,7%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Bilgi ve iletişim	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Genel Toplam	26,0%	4,1%	21,9%	48,0%

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin oranı sırasıyla Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, İmalat ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde en yüksek düzeydedir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en yüksek sektörler ise Toptan ve perakende ticaret, İdari ve destek hizmet faaliyetleri ve İnşaat sektörüdür. Madencilik ve taş ocaklığı, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve Finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde yer alan işletmelerin tamamı gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ve Bilgi ve iletişim sektöründeki işletmelerin tamamı ise istihdam değişimine ilişkin fikir beyan etmemiştir.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Madencilik ve taş ocakçılığı	14	15,7%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	25	13,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	6	12,2%
İmalat	242	11,2%
Ulaştırma ve depolama	101	10,5%
İnşaat	120	7,7%
Toptan ve perakende ticaret	64	7,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	10	5,4%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	10	1,5%
Genel Toplam	592	8,2%

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde 2020 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,6 artacağı beklenmekte olup Muş ilinde ise bu oran yüzde 8,2 olup ülke genelinin üzerinde gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam değişimi 242 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yüzde 15,7 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe beklenmektedir. Yapılan araştırmada Muş ilinde istihdam azalışı beklenen sektörler bulunmamaktadır.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	131	22,1%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	34	9,6%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	250	8,3%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	20	8,0%
Hizmet Ve Satış Elemanları	57	6,5%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	82	5,3%
Profesyonel Meslek Mensupları	16	3,6%
Yöneticiler	1	0,8%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0	0,0%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0	0,0%
Genel Toplam	592	8,2%

Kaynak: İPA 2019

Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler grubu hariç diğer tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı

beklenen meslek grubu ise 250 kişilik artış ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar Çalışanlarıdır. En az artış beklenen meslek grubu ise 1 kişilik artış ile Yöneticilerdir.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Paketleme İşçisi
Şoför (Yolcu Tasıma)	Satış Danışmanı / Uzmanı
Reyon Görevlisi	Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı
Beden İşçisi (Genel)	
Temizlik Görevlisi	
Kadın Giyim Modelist Yardımcısı	
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	
Dijital Elektronik cihazlar Bakım Onarımcısı	
İnşaat Elemanları Kalıpcısı (Elle)	
Beden İşçisi (İnşaat)	

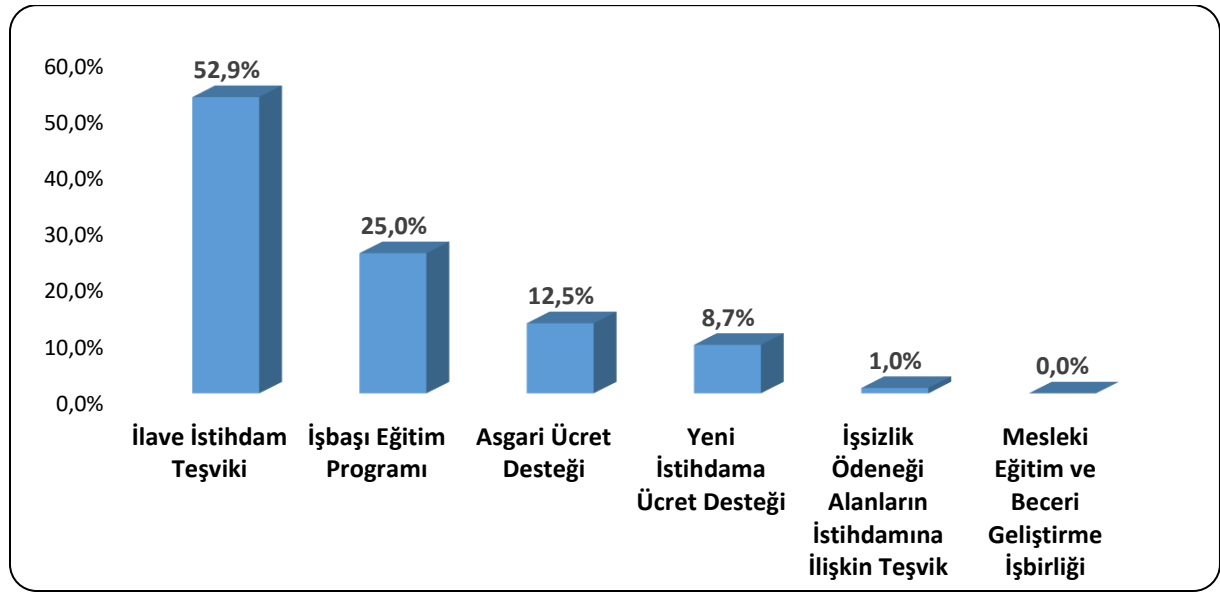
Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Makineci (Dikiş), Şoför (Yolcu Taşıma) ve Reyon Görevlisi olup, Paketleme İşçisi, Satış Danışmanı / Uzmanı ve Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı ise en fazla net istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Makineci (Dikiş) mesleği istihdam artışı beklenen meslekler içerisinde yine ön sıralarda yer almaktadır. Muş ili için imalat sektörü ile ilgili mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Muş ili için ilk sıradaki meslekler arasında aynı meslek bulunmamaktadır.

Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı

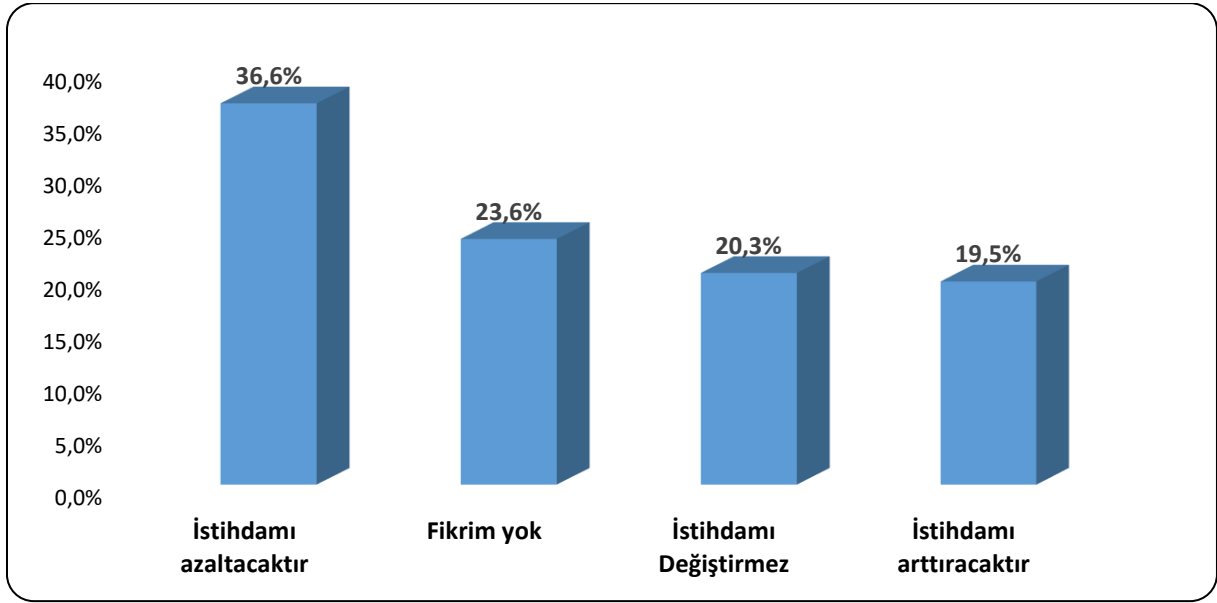

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde 20+ çalışanı olan işletmelere teşviklerin istihdama olan katkısı sorulmuştur. İşverenler, istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise İşbaşı Eğitim Programı yer almaktadır. İşverenler, istihdama en düşük katkıyı sunan teşvikin ise İşsizlik ödeneği alanların istihdamına ilişkin teşvik olarak değerlendirmiştir.

Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam desteği olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Yeni İstihdama Ücret Desteği gelmektedir.

Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi

Kaynak: İPA 2019

Muş ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin teknolojik gelişmelerin istihdama etkisi konusunda görüşleri sorulmuştur. İşverenlerin yüzde 19,5'i istihdamı arttıracığını beyan ederken, yüzde 36,6'sı ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. İşverenlerin yüzde 20,3'ü teknolojik gelişmelerin istihdamı değişmeyeceği görüşünderken, yüzde 23,6'sı ise fikir beyan etmemiştir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama etkisine ilişkin beklentiler sektörler arası farklılık göstermektedir. Muş ilinde; Madencilik ve taş ocaklığı sektöründeki işverenlerin yüzde 75'i ve Finans ve sigorta faaliyetleri sektöründeki işverenlerin tamamı teknolojik gelişmelerin istihdamı azaltacağını savunurken; Bilgi ve iletişim sektöründeki işverenlerin tamamı ise teknolojik gelişmelerin istihdama etkisinin olabileceği hakkında fikir beyan etmemiştir.

Türkiye genelinde ise işletmelerin yüzde 31,2'si teknolojik gelişmelerin istihdamı değiştirmeyeceğini, yüzde 22,7'si istihdamı arttıracığını ve yüzde 21'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir.

SONUÇ

İşgücü araştırmaları yıllara göre değerlendirildiğinde; 2018 yılından 2019'a geçerken açık işlerde yüzde 27,1 bir azalışın olduğu görülmektedir. Yıllar bazında değerlendirildiğinde yapılan araştırmaların her geçen yıla oranla daha sağlıklı verilerin elde edildiği görülmektedir. Bunun temel sebeplerin başında yapılan piyasa araştırmalarında İŞKUR'un tanınırlığının artmış olması ve işverenlerin soruları yanıtlanırken sorulara daha bilinçli yaklaşılması olarak söylenebilir. Her işverenin bir İş ve Meslek Danışmanı ile doğrudan çalışmasıyla ve danışmanların işverenlerle diyaloglarını geliştirmesiyle beraber İŞKUR ve işveren arasındaki güvenin artması sahada gelen verilere yansımaktadır. Bununla beraber İŞKUR'un aktif işgücü programları ve teşviklerinin açık iş sayılarına da yansımalarıyla, açık iş sayılarında bir azalmanın olduğu görülmektedir. İŞKUR'un aktif işgücü programları ve teşviklerinin yanında piyasada zorlayıcı sebeplerin olmasının da ekşiyle, bir önceki döneme oranla açık iş sayılarında azalma meydana gelmesi doğal karşılanmaktadır.

2019 yılında yapılan işgücü piyasa araştırması sonucunun 2016 yılına kıyasla açık iş karşılanma oranlarında yüzde 3,1 oranında bir artışın olduğu gözükmemektedir. Bu durum işe yerleştirme (eşleştirme faaliyetleri) açısından değerlendirildiğinde, 2016 yılında Muş İŞKUR'dan talep edilen 5 bin 905 açık işten 2 bin 543 kişisi işe yerleştirilerek, yüzde 43,1 oranında karşılama olmuştur. 2018 yılına gelindiğinde ise Kurumdan talep edilen 5 bin 467 açık işten 2 bin 523 kişilik talep karşılanarak yüzde 46,2 oranında gerçekleşmiştir. 2016 yılına kıyasla yüzde 3,1 açık iş karşılama oranında artış gözükmemektedir. Kurumdan talep edilen açık iş sayılarında yıllara göre artış olmasının temel sebeplerin başında kurumsal stratejik hedeflerin olması, nitelikli danışmanlığın artması, işverenlerin daha kalifiyeli elemana ulaşabilmesi için deneme süresi dolmadan işçiye işten çıkartıp kurumdan yeni ilan talep etmesi, ekonomik göçler çerçevesinde büyük kentlerden genç işçi yoğunluğu fazla olan ilimize yeni yatırımlar yaparak yüksek sayıda iş talebinde bulunması vb. nedenleri sayılabilir.

2016 yılında Van, Muş, Bitlis, Hakkâri-TRB2 bölgesinde işsizlik oranı yüzde 9,2 iken 2018 yılına gelindiğinde ise bu oran yüzde 12,3 puan artarak yüzde 21,5 olmuştur. Bu oranı Muş ili için değerlendirdiğimizde Muş ilinde faaliyet gösteren 20 üstü çalışanı olan bazı işyerlerinin kapanmalarıyla işten toplu çıkışların olması, şeker fabrikasının özelleştirilmesiyle beraber şeker alım sezonunda işe alınan kampanya işçi alımında azalışa gidilmesi, bölgenin mevsimsel koşullarından dolayı dönemsel yapılan işlerin bitmesiyle toplu işten çıkarmaların

gerçekleşmesi, Muş ilinin Sanayi 4.0'a geçememesi, organize bölge sanayinin Muş ili merkezinden çok uzakta kurulmasıyla yatırımcıların yatırım yapmaması ve organize bölge sanayinin işlevsel olmaması, işsizlik sigortası primini hak eden çalışanların özellikle kış aylarında işten çıkış bildiremelerini vermek istemesi, zorlayıcı bazı nedenler gibi nedenler işsizlik verilerini tetiklemektedir.

2018 yılında ise Genelleştirilmiş Net İstihdam Değişim Oranının Eğitim, sektöründe 179 kişilik, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe 25 kişilik, Toptan ve perakende ticaret sektöründe ise 143 kişilik artış beklenirken; 2019 yılında Genelleştirilmiş Net İstihdam Değişim Oranının Madencilik ve taş ocaklığı sektöründe 14 kişilik, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe 25 kişilik, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe 6 kişilik net değişim beklenmektedir. Net istihdam değişim oranı bir önceki yıl verilerine göre 0,3 birim altındadır. 2018 yılında Genelleştirilmiş Net İstihdam Değişim Oranı yüzde 8,5 iken bu oran 2019 yılına gelindiğinde yüzde 8,2 olmuştur. Bu değişimi sektörel bazda işe yerleştirme özelinde değerlendirildiğinde her yıl yapılan işgücü piyasası araştırması çalışmasında sahaya çıkan danışmanların araştırma sorusunu aktarma biçimi, iş yerinde ankete cevap veren işverenin/yetkilinin soruya cevap biçimi, kapsam açısından sektörel bazda gelen örneklerin farklı olması, anket yapılan işyerlerin bir önceki yıla göre değişmesi veya işyerinin işin türünün değişmesi gibi etkenlerin anket sonuçlarında her yıl farklılık göstermesi doğal bir sonuçtur. 2018 yılında Genelleştirilmiş Net İstihdam Değişim Oranı yüzde 8,5 iken bu oran 2019 yılına gelindiğinde yüzde 8,2 olmuştur.

Muş ili özelinde işe yerleştirme rakamları değerlendirildiğinde işe yerleştirilen kadınların oranı yıllar içerisinde artış eğilimi göstermektedir. Genel işe yerleştirme rakamlarımızın 2016 yılı ile kıyaslandığımızda 2018 yılsonu itibariyle Kadın işe yerleştirme rakamı son 3 yılda yüzde 24,9 artarak genel işe yerleştirme performansınızın yüzde 25,9 üzerinde gerçekleşmiştir. Bu artışın temel sebebi aktif işgücü programlarından faydalanan katılımcıların özellikle imalat sektöründe kadınların katılımcı olarak tercih edilmesi ve program bitiminde işe alınmasıdır. Bununla beraber dezavantajlı gruplar kapsamında değerlendirilen kadınların özel politikalar çerçevesinde değerlendirilmesi, ilave istihdamda kadın istihdam süresinin 18 ay olarak belirlenmesi, mesleki eğitim kurslarının ve iş başı eğitim programlarında faydalanan kursiyer veya katılımcıların anne olmaları durumunda katılımcı harçlıklarının fazla olması, kurs ve ya programlarımızda faydalanan katılımcı ve ya kursiyerlerin çocuklarını kreşe

göndermeleri durumunda kreş ücretinin ödenmesi gibi şartlardan ilin kadın istihdamında yıllara göre artış olması beklendik bir durumdur.

Türkiye İş Kurumu, 2013 yılından günümüze hizmet kalitesini artırarak yerel düzeyde uygulanacak işsizlik ve istihdam politikalarının, etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla, performans temelinde politikalar üretmeye çalışmaktadır. 2013-2017 ve 2018-2022 yılları olmak üzere 5 yıllık dönemsel stratejik plan vizyonuna gitmiştir. Her iki stratejik plan kapsamında yıllar içerisinde artan bir performans hedefiyle istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin istediği özelliklerde nitelikli işgücüne daha kolay ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR, kurum sisteminde yer alan kayıtlı işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak nitelikli eleman yetişmesine katkı sağlamaktadır. Bu şekilde işverenin nitelikli eleman ihtiyacı karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır. İşgücü piyasasında etkin ve nitelikli danışmanlık anlayışına geçen Muş Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü olarak; 2014-2018 beş yıllık dönemde; Aktif işgücü programlarından yararlanan sayısı yüzde 230,6, Bireysel Görüşme Hizmetlerinde Faydalanan Sayısı yüzde 181,2 ve İşe Yerleştirme Hizmetlerinden Yararlanan kişi sayısı yüzde 47,7 Oranlarında artmıştır. Ancak hizmet kapasitesinde yaşanan bu artış oranlara karşılık olarak işgücü piyasasında iş arayışta kuruma kayıtlı olmayan işsizlerin iş arama kanalı olarak İŞKUR'u tercih etmeleriyle kayıtlı işsiz rakamı son 5 yıl içerisinde yüzde 91,4 oranında artış göstermiştir.

İmalat ve bilişim sektörlerin gelişimi için Ulusal düzeyde uygulanan politikalar çerçevesinde gerek SGK prim teşviği, gerekse İŞKUR'un kurs ve programları kapsamında farklı teşviklerle bu iki sektör desteklenmektedir. İlimiz özelinde 2017 yılında açılan Tekstil Kent projesi kapsamında il düzeyinde onlarca tekstil atölyeleri açılmış olup, ilin imalat sektöründeki çalışan sayısında artışın olduğu görülmektedir. Bununla beraber sektörlerin gelişimine yönelik aktif işgücü programlarımız kapsamında bu işyerlerine meslek edindirme, mesleki beceri kursları ve işbaşı eğitim programları uygulanmaktadır. Bu kapsamda İmalat ve Bilişim Sektörü alanında 2018 yılında toplamda 538 kursiyerin Mesleki ve Teknik Eğitimi ve 523 katılımcının ise İşbaşı Eğitim Programı aldığı görülmektedir. Son 3 yıllık performansımızı değerlendirdiğimizde iki sektör özelinde Mesleki Eğitim Kursları ve İşbaşı Eğitim Programında faydalanan sayımızda bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca ilave istihdam teşviği kapsamında düzenlenen birinci ve ikinci 100 günlük eylem planları çerçevesinde il

Müdürlüğümüz bünyesinde Meslek ve Ticaret Odalarına ziyaretler gerçekleştirilerek ilave istihdam teşviği sunumları yapılmıştır. Bununla beraber İş ve Meslek Danışmanların işyeri ziyareti kapsamında özellikle imalat ve bilişim sektöründe faaliyet gösteren işyerlerine yapılan ziyaretler çerçevesinde ilave istihdam teşviği özelinde broşürler hazırlanarak işverenlere dağıtılmıştır.

Muş İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2019 yılında Muş ilinde gerçekleşmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işletmelerden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İl genelinde 2013 yılı TÜİK verilerine göre işsizlik oranının yüzde 10,4 olduğunu görmekteyiz. TÜİK 2013 yılından günümüze il bazında değil ulusal ve bölgesel işsizlik oranı verisi yayınlamaktadır. 2018 TÜİK verilerine göre TRB2 (Bitlis, Hakkari, Muş ve Van) bölgesinde işsizlik oranı yüzde 21,5'tir.

Muş ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip olduğu görülmektedir. Muş'ta mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiye eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR'un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır.

Muş ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 81,9'u erkeklerden, sadece yüzde 18,1'i kadınlardan oluşmaktadır. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör İmalat sektörüdür. Sektörler kendi içinde değerlendirildiğinde ise kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür. Kadın çalışan oranı diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olan sektörler İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, İmalat , Eğitim ve Toptan ve perakende ticaret gibi genellikle belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işletmelerdir. Yukarıda

açıklanan göstergelerle birlikte bu göstergede Muş ilinde belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların istihdam edilme şansının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde ve ilimizde istihdamın artırılması için kadınların işgücüne katılımı artmalı ve kadın istihdamı teşvik edilmelidir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Muş ilinde İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

2018 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında 33 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 844 kişi faydalanmıştır. Kurs sayılarında yıllara göre bir artış söz konusudur. Buna rağmen kursiyer sayısındaki artış sınırlı olmuştur. Bunun nedeni yıllar içerisinde işbaşı eğitim programının daha fazla tercih edilmesidir. İŞKUR tarafından açılan kurs ve işbaşı eğitim programlarının yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırdığı bunun sonucunda da yararlanıcıların işgücü piyasasında tutunma ihtimalinin arttığı söylenebilir.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları, mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte İŞKUR'un aracı rol alması amaçlanmaktadır. Yıllar itibarıyla istatistikler incelendiğinde aktif işgücü programlarına ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Muş ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışan sayılarına göre istihdamda öncü sektörler İmalat, İnşaat, Ulaştırma ve depolama, Toptan ve perakende ticaret ve İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörleridir.

Muş ili İşgücü Piyasası Araştırması döneminde 19 işletmede 192 açık iş tespit edilmiştir. Muş ilinde İnşaat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 192 kişilik açık işin yüzde 39,2'sine tekabül eden 75 kişilik kısmı, bu sektördeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin olduğu diğer sektörler ise Madencilik ve taş ocaklığı, Toptan ve perakende ticaret, Ulaştırma ve depolama, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Finans ve sigorta faaliyetleri ve Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörleridir.

Muş ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 15,4'ünde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Muş ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla sayıda açık işin Nitelik Gerektirmeyen Meslekler olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 39,8'dir.

Açık işi olan işletmelerin yüzde 89,9'unun; aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "eğitim düzeyi önemli değil" cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok iletişim ve ifade yeteneği, pazarlama gücü ve meslekte yeterli bilgiye sahip olmalarını istemesi etkindir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ve Bu meslekte işe başvuru yapılmaması nedenlerinden kaynaklandığını öncelikli olarak belirtmişlerdir. Son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen "işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Muş ilinde işletmelerin yüzde 26'sı istihdamın artacağını öngörmüştür. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve Muş ilinde ise yüzde 4,1 olarak gerçekleşmiştir.

Muş ilindeki işverenlerin yüzde 52,9'u, istihdama en çok katkı sunan teşvikin ilave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. Türkiye genelinde de işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvik olarak ilave İstihdam desteğini belirtmişlerdir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama olası etkilerine işverenlere sorduğumuzda, teknolojik gelişmelerin istihdama etkisine ilişkin beklentiler sektörler arası farklılık göstermektedir. Muş ilinde; Madencilik ve taş ocaklığı sektöründeki işverenlerin yüzde 75'i ve Finans ve sigorta faaliyetleri sektöründeki işverenlerin tamamı teknolojik gelişmelerin istihdamı azaltacağını

savunurken; Bilgi ve iletişim sektöründeki işverenlerin tamamı ise teknolojik gelişmelerin istihdama etkisinin olabileceği hakkında fikir beyan etmemiştir.

Bilgi ve İletişim, Su temini kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörlerinde işverenlerin yarısından fazlası teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracacağını savunmaktadır.

Gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi etkin bir işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU**2019 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU**

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması (İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörler bazında işgücü, niceliği, eğitimi, niteliği hakkında ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

- 1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak maksadıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile ilgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik maksadı dışında kullanılamaz.
- 2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile ilgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş- yerlerine 4.409 TL (dörtbindört yüzdokuz Türk Lirası) İdari Para Cezası uygulanır.**
- 3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. **İkinci maddeye aykırı davranışlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :

İşyerinin Yasal Unvanı :

E-Posta Adresi :

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı :

Unvanı :

Tarih :

Telefonu :

E-Posta :

İmza/Kaşe :

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyeri ile İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
1.1. İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
1.2. İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?*		
1.3. İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
1.4. İşyerinizde kısmi (part-time) çalışma yapılıyor mu?		
1.5. İşyerinizde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel var mı?		

2) Gelecek bir yıl içinde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 3'e geçiniz, Hayır ise, soru 4'e geçiniz.)

Evet ()

Hayır ()

3) Yatırımla İlgili Bilgiler

3.1 Yatırımın Türü:

İlave yatırım ()

Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs... alımı veya kiralanması

Teknolojik Yatırım ()

Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi

Stratejik Yatırım ()

İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü, AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri

Diğer ()

3.2. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam artış sayısı (kişi)

(artış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

3.3. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam azalış sayısı (kişi)

(azalış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

4) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız.

[illegible]

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

5) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyormusunuz?

Evet () 5.1. soruya geçiniz.

Hayır () 6.Soruya geçiniz.

5.1) Eleman aranılan meslekler

[illegible]

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRLAYINIZ. (1- En önemli)

Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III – 1 YIL SONRA (30 NİSAN 2020 TARİHİ İTİBARIYLA) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

6) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐	→	6.1'e geçiniz.
	Hayır ☐	→	7.soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐	→	7. soruya geçiniz.
6.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler			Net sayısal artış
7) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	→	7.1'e geçiniz.
	Hayır	→	8. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	→	8. soruya geçiniz.
7.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler			Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

8) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı?

Evet () 8.1. soruya geçiniz.

Hayır () 9.Soruya geçiniz.

8.1) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısını belirtiniz.

[illegible]

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

9) Gelecek 10 yıl içerisinde teknolojik gelişmelerin sektörünüzdeki istihdama yansması nasıl olacaktır?

İstihdamı arttıracaktır. () İstihdamı azaltacaktır. () İstihdamı Değiştirmez. () Fikrim yok. ()

10) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz (Geleceğin Meslekleri) meslekler nelerdir?

.....
.....

11) Genç (15-29 yaş) personel seçiminde aradığınız kriterler nelerdir? (Birden fazla seçilebilir)

Pratik Beceri.	()
Teorik Bilgi.	()
Diploma/sertifika.	()
İş Deneyimi.	()
Referans.	()

12) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

Evet () 13. Soruya geçiniz. Hayır () 14. Soruya geçiniz.

13) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız?
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Temini.	()
İşbaşı Eğitim Programları.	()
Çalışanların Mesleki Eğitimi.	()
Mesleki Eğitim Kursu.	()
Kısa Çalışma Ödeneği.	()
Danışmanlık ve Yönlendirme.	()
Teşvikler.	()
(15. Soruya Geçiniz)	

14) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçilebilir)

- İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim. ()
İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ()
İnternet sitesi kullanışlı değil. ()
Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması. ()
İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor. ()
Daha önce aldığım hizmetlerden memnun kalmadım. ()
İŞKUR Hizmet birimi çok uzak. ()

15) İŞKUR'un sizi en çok hangi alanlarda desteklemesini istersiniz? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

- İşe Uygun Eleman Temini. ()
İşbaşı Eğitim Programı. ()
Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması. ()
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği. ()
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği. ()
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi. ()

16) Son 3 yılda İstihdam Seferberlikleri kapsamında sunulan Hizmetlerden haberdar mısınız?

Evet ☐ (17. Soruya Geçiniz) Hayır ☐ (18. Soruya Geçiniz)

17) Sizce sunulan teşviklerden hangisinin İstihdama katkısı en yüksek düzeyde olmuştur?

- Yeni İstihdama Ücret Desteği. ()
İşbaşı Eğitim Programı. ()
İşsizlik Ödeneği Alanların İstihdamına İlişkin Teşvik. ()
İlave İstihdam Teşviki. ()
Asgari Ücret Desteği. ()
Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği. ()

18) İşyerinizde, çalışma iznine tabi olarak, Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Iraklı, Afgan vb.) işgücü istihdam etmek ister misiniz?

Evet ☐ Hayır ☐

19) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor musunuz?

Evet ☐ (Form tamamlanmıştır.) Hayır ☐ (20. Soruya Geçiniz)

20) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapmamanızın nedeni nedir?
(En fazla 3 tane belirtiniz.)

- E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği. ()
- Finansman yetersizliği. ()
- Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olmaması. ()
- Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması. ()
- E-ticaretin güvensiz bir mecra olması. ()

2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.